

163 993

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA
BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN SEÇMELİ DERS OLARAK
İŞLENMESİNİN ÖĞRENCİLER GÖZÜYLE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Oğuzhan DALKIRAN

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Fehmi TUNCEL**

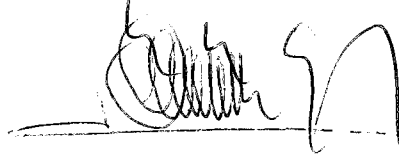
2005 - ANKARA

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

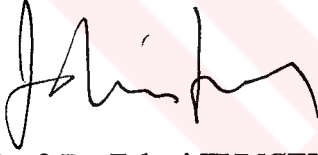
Spor Eğitimi Bilimleri Tezli Yüksek Lisans **Programı**

çerçevesinde yürütülmüş olan bu çalışma, aşağıdaki jüri tarafından
Yüksek Lisans **Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 24/06 /2005

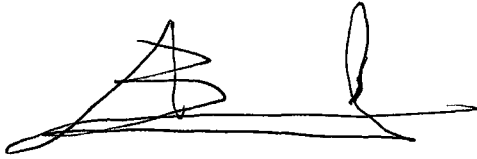
Prof.Dr. Özbay GÜVEN
Gazi Üniversitesi
Jüri Başkanı

Prof. Dr. Fehmi TUNCEL
Ankara Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Nevin GÜNDÜZ
Ankara Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Perican BAYAR
Ankara Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Cengiz AKALAN
Ankara Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Kabul ve Onay	ii
İçindekiler	iii
Önsöz	iv
Tablolar Listesi	v
1. GİRİŞ	
1.1. Eğitimin Önemi ve Eğitim Sisteminde Beden Eğitiminin Yeri	2
1.2. Beden Eğitiminin Fonksiyonları	9
1.3. Ortaöğretim Döneminde Beden Eğitimi ve Sporun Gelişime Katkısı	14
1.4. Gelişmiş Ülkelerde Beden Eğitimi	17
1.5. Tutumların Ölçülmesi	25
2. GEREÇ VE YÖNTEM	26
2.1. Evren ve Örneklem	26
2.2. Sınırlılıklar	26
2.3. Veri Toplama Teknikleri	26
2.4. Ölçeğin Güvenilirliği	27
2.5. Ölçeğin Geçerliliği	28
2.6. Verilerin Çözümlemesi	29
3. BULGULAR	31
4. TARTIŞMA	46
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	52
ÖZET	54
SUMMARY	55
KAYNAKLAR	56
EKLER	60
Ek-1	61
Ek-2	62
Ek-3	63
ÖZGEÇMİŞ	64

ÖNSÖZ

Araştırmanın başından sonuna kadar yardım ve desteğini esirgemeyen sayın hocam Prof. Dr. Fehmi TUNCEL'e, ölçekleri uygulamamda yardımlarını esirgemeyen beden eğitimi öğretmeni arkadaşım Bülent TUNCER'e, verilerin istatistiksel analizini yapan Arş.Gör. Murat AKYILDIZ'a, çalışmamın her aşamasında yanımda olan eşim Esra DALKIRAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Sınıflara göre beden eğitimi ders çizelgesi tablosu.....	6
Tablo 2. Yunanistan öğretim programında öğretim konuları ve bunların sınıflara göre oranları tablosu	20
Tablo 3. Doğrulayıcı faktör analizi tablosu	29
Tablo 4: Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin kişisel özellikleri tablosu.....	32
Tablo 5. Ölçek maddelerinin gruplara göre dağılımı tablosu.....	33
Tablo 6. Grup a maddelerinin betimsel istatistik tablosu.....	34
Tablo 7. Grup a (beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerine fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden olumlu katkıları) için betimsel istatistik tablosu.....	35
Tablo 8: Öğrencilerin, beden eğitimi dersleri genel bilgi derslerinin yarattığı zihinsel yorgunluğu azaltmada yardımcı olur görüşleri için betimsel istatistik tablosu.....	36
Tablo 9: Beden eğitimi derslerinin fiziksel gelişimi sağlamada ve sağlıklı bir bünyeye sahip olmadaki rolü için betimsel istatistik tablosu.....	36
Tablo 10: Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin huzurlu ve gevşemiş hissetmeyi sağlamadaki rolü için betimsel istatistik tablosu...	37
Tablo 11. Grup b maddelerinin betimsel istatistik tablosu.....	38
Tablo 12: Grup b (beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri) için betimsel istatistik tablosu.....	38
Tablo 13: Sınavlara hazırlanma döneminde beden eğitimi dersinin zaman kaybı olmasına yönelik betimsel istatistik tablosu.....	39
Tablo 14. Grup c (Öğrencilerin beden eğitimi dersi ile ilgili görüşleri) için betimsel istatistik tablosu.....	40
Tablo 15. Grup d (Öğrencilerin nasıl bir beden eğitimi dersi olması gerektiği ile ilgili görüşleri) için betimsel istatistik tablosu.....	42

Tablo 16. Cinsiyete göre “Grup a (beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerine fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden olumlu katkıları)” ile ilgili görüşlerin t-testi tablosu.....	43
Tablo 17. Cinsiyete göre “Grup b (beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri)” ile ilgili görüşlerin t-testi tablosu..	43
Tablo 18. Cinsiyete göre “Beden eğitimi dersine ayrılan haftalık zaman diliminin yetersiz” oluşuyla ilgili görüşlerin t-testi tablosu.....	44
Tablo 19. Cinsiyete göre “Öğrencilik hayatımın bundan sonraki dönemlerinde beden eğitimi dersi almak istemem” görüşlerinin t-testi tablosu.....	44
Tablo 20. Cinsiyete göre “Beden eğitimi dersinin eğitimin her aşamasında zorunlu olarak yer almasıyla” ilgili görüşlerin t-testi tablosu....	45
Tablo 21. Cinsiyete göre “Beden eğitimi dersinin bireye spor kültürünü kazandırmasıyla” ilgili görüşlerin t-testi tablosu.....	45
Tablo 22. Okul türüne göre “Grup a (beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerindeki fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden olumlu katkıları)” ile ilgili görüşlerinin t-testi tablosu.....	45
Tablo 23. Okul türüne göre “Beden eğitimi dersine ayrılan haftalık zaman diliminin yetersizliği ” ile ilgili görüşlerinin t-testi tablosu.....	46
Tablo 24. Okul türüne göre “Beden eğitimi derslerinde işlenen konular çeşit olarak çok kısıtlıdır ”görüşleri ile ilgili t-testi tablosu.....	46
Tablo 25. Okul türüne göre “Beden eğitimi dersi öğretim programı hazırlanırken görüş sahibi olmak isterim ”görüşleri ile ilgili t-testi tablosu.....	46

1. GİRİŞ

1.1. Eğitimin Önemi Ve Eğitim Sisteminde Beden Eğitiminin Yeri

Beden Eğitimi ve Sporu tam bir program içinde uygulamaya başlayan ve bunu genel eğitim sisteminin bir parçası sayan ilk ulus, eski Yunanlılardır. Yeni çağlarda, Beden Eğitimi ve Sporu sistemli bir hale getiren ilk ülke ise Almanya olmuştur. Gerçekten, spordan günümüzde hem sosyalleşme ve sosyal dayanışma süreçlerini oluşturma, hem de bu süreçlerde erişilen hususları korumanın; yani, sosyal entegrasyonun aracı olarak yararlanılmaktadır. Sivil toplum örgütlerinin etkin bir biçimde fonksiyonel olduğu günümüz Almanya'sında her dört yurttaştan birinin bir spor kulübünün aktif üyesi oluşu, bu ülkede engelliler ve hatta çocuklu annelere yönelik spor programlarının varlığı, çağdaş endüstriyel bir toplumda sporun yerini göstermektedir (Öztürk, 1998).

Beden eğitimi derslerinin, genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olduğu düşüncesinden hareketle ders programlarına girmesi, ülkemizde Tanzimat Dönemi'nde gerçekleştirilmiştir. İlk olarak 1863 yılında Harbiye'ye ve Askeri İdadilere "Cimnastik Dersi" ve hemen ardından da, 1868'de açılan Galatasaray Lisesi ders programına "İdman ve Riyazet-i Bedeniye" adıyla girmiştir. Kız öğrencilerin de beden eğitimi dersi almalarıyla ilgili çalışmalar, 1915 yılında Kız Liseleri Programlarına beden eğitimi derslerinin konulmasıyla uygulamaya geçirilmiştir. Cumhuriyet tarihi boyunca sürekli gözden geçirilerek geliştirilmiştir (Yıldıran, Yetim, Şenel, 1996).

Eğitim, toplumlar açısından vazgeçilmez bir gereksinimdir. "Eğitimin genel amacı, yetişmekte olan çocukların ve gençlerin topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olmaktır". Eğitimin bu amacı, topluma ve bireye eğitim programları aracılığı ile yansır. Eğitim programları, eğitimin amaçları ve bireye kazandırılacak davranış arasındaki yapı ve süreçlerin tümünü kapsayan bir kavram olarak algılanmalıdır. Öte yandan, zaman boyutu içinde toplumsal ve politik

sistemlerde meydana gelen değişmeler, eğitim sistemini de etkilemektedir. Bu bağlamda çevresindeki değişmelere karşı duyarlı bir sistem olan eğitimin, genel ve özel amaçları sürekli geliştirilmeli, amaçların birey ve toplum beklentilerine cevap verip vermediği incelenmelidir. Bu da, program geliştirme sürecinin sürekli devam ededeği anlamına gelmektedir (Sunay, 1996).

Eğitim konusunda ilk farklı fikirler üreten filozoflardan sayılan ilkçağ Yunan düşünürlerinden Eflatun, eğitimi tanımlar ve açıklarken, özetle, “Beden ve ruha elverişli olduğu mükemmelliği kazandırmak”, başka bir ifadeyle “İnsanda beden ve ruh güzelliğini gerçekleştirmektir” demektedir. Böylece Eflatun, insanda bedensel yapı ile zihinsel ve duygusal yapı arasındaki uyuma, bunun insan için taşıdığı öneme ilk dikkat çekenlerden biri olmuştur. 16. yüzyılda Montaigne de, beden ve ruh bütünlüğünden hareketle eğitimdeki amacın tek yönlü bireyler yetiştirmek olmayıp, bireylerin tüm yönleriyle uyumlu olarak geliştirilmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, 18. ve 19. yüzyıllarda yaşamış olan ünlü Alman filozof ve eğitimcisi Herbart da, “Öğretimin eğitsel olması gerekir, sadece bilen insan tehlikelidir, iyi alışkanlıklarla beslenmiş zeka, hırsız feneri gibi kötülük yapmaya yarayan bir araç olur” demek suretiyle gene aynı bütünlüğün önemini, zorunluluğunu anlatmak istemiştir (Yaka,1991). 17. ve 18. yüzyıllarda “J. Locke (1632-1704), J.J. Rousseu (1712-1778), J.C. Gutsuths (1759-1839) ve J.H. Pestalozzi (1746-1827) gibi eğitimciler bütün halkın eğitimden geçirilmesi bu eğitimin tek yanlı olmaması fikrini yaydılar. Öğretim sürecinin geleneksel, dinsel metinler okuyup yazma, ezberleme ve biraz da hesap öğrenmekten çıkarılıp sosyal bilgiler, tabiat bilgileri, beden eğitimi hatta iş derslerinin okul programlarına alınmasını savundular” (Çam, 1999).

Ulusların geleceği, yetişmiş ve yetişmekte olan gençlerin fiziksel ve ruhsal olgunluğuna bağlıdır. Uygarlık, bireye verilen önem ve bu önemle bağlantılı olarak ona verilen eğitime dayanır. Eğitimden beklenen, bireylerin gizil güçlerini ve yeteneklerini ortaya çıkararak en üst düzeyde geliştirilmesine yardım etmektir. Bireyleri fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal yönleriyle bir bütün olarak yetiştirmek çağdaş eğitimin temel ilkelerindendir. Çağdaş anlayışa uygun olarak

eğitimdeki amacın gerçekleşmesi bireyin, zihinsel eğitimi yanında fiziksel eğitimi ile olasıdır (Aracı, 1999). Fiziksel gelişme ile zihinsel, sosyal ve duygusal gelişme arasında hayati bir bağlantı vardır. Artık bilim, eğitimi, zihin ve beden bütünlüğü içinde ele almaktadır. Kaldı ki, bedensel gelişmenin, bütün eğitim faaliyetleri içinde ancak beden eğitimi ve spor programlarıyla mümkün olması, beden eğitimi ve sporun eğitim açısından değerini ortaya koymaktadır (İmamoğlu,1992).

Eğitim, amacı ve aracı insan olan karmaşık bir oluşumdur. Düşünce kaynağı felsefeden, doğruluğunu bilimden ve düzenini de toplumdan alan, bir insan yaratma sanatıdır. İnsan yaratma oluşumunda beden eğitiminin genel eğitime katkısı çok büyüktür.

- a) Amaçlarındaki paralellik
- b) Genel eğitimin amaçlarını gerçekleştirmede güçlü kaynaklara sahip oluşu
- c) Kas etkinlikleriyle, kişilik eğitimine ve genel eğitime katkısının büyüklüğü
- d) Oyun ve boş zaman olanakları ile bireye, topluma ve eğitime yarar sağlaması bakımından beden eğitimi ile genel eğitim ayrılmaz bir bütündür (Özmen, 1999).

Günümüzde her alanda meydana gelen hızlı değişim ve gelişmeler beden eğitimi ve spor alanında da kendisini göstermektedir. Beden eğitimi ile genel eğitimin amaçları arasında bir paralellik vardır. Öğrencilerin zihin ve bedenlerinin üst düzeyde gelişim göstermesi için beden eğitimi derslerine ihtiyacı vardır. Beden eğitimi ve spor programları, öğrencilerin olgunlaşma çağındaki bütün özellik ve ihtiyaçlarını esas almalıdır. Böylece beden eğitimi dersi ile öğrencinin;

- Bedeninin en verimli ve etkili biçimde nasıl kullanabileceği, öğretilmekte,
- Doğru hareket etmesine, zihinsel ve duygusal açıdan olumlu gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi, aynı zamanda kişiliğin eğitimidir. Başka bir deyişle öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde tutularak onların, fert ve toplum önünde sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik olmalarını sağlar.

Demokratik toplumların eğitim anlayışının başında bireylerin düşüncelerini, beklentilerini özgürce ifade edebilecekleri ortamın yaratılması temel ilke olarak yer almaktadır. Görüldüğü gibi sadece fikir eğitiminden sorumlu bir öğretim ve eğitim sistemi artık geçerli değildir. Çünkü insan sadece beyinden ibaret değildir, onun en az öteki kadar eğitime gereksinimi olan bir vücudu ve ruhsal durumu vardır. Bunu sağlayan en etkili yolun beden eğitimi etkinlikleri ve spor olduğu anlaşıldıktan sonradır ki bütün ileri, uygar ülkeler bu uğurda hiç bir fedakarlıktan kaçınmamışlar, büyük emekler ve paralar harcamışlar ve çabalarını arttırmakta devam etmişlerdir. Bizim ise ulus olarak, bu gerçeği teorik olarak kabul ettiğimiz halde henüz uygulama alanına tam olarak aktaramadığımız bir gerçektir. 1739 sayılı Eğitim Temel Kanununun, Türk Milli Eğitiminin genel amaçları bölümünün ikinci maddesinde 'Bir ülkenin kalkınma ve gelişmesinde en önemli faktör olan insanı, gücü mükemmel, fizik kapasitesi yüksek, ruh sağlığı tam, çocukluk yıllarından itibaren istemli bir beden eğitimi ve sporun ömür boyu uygulanması gerektiğine inanmış, bunu alışkanlık haline getirmiş olarak yetiştirmek esastır' açıklaması yer almaktadır. Bu amaca ulaşabilmek için okul öncesi eğitimden başlayarak, eğitimin her kademesinde spor uygulamalarının yer alması gerekir (Öztürk, 1998).

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Sistemi içerisinde yer alan programlar incelendiğinde beden eğitimine ilişkin derslerin ilköğretim ve lise programlarında lise birinci sınıfa kadar zorunlu, daha sonra ise zorunlu ve seçmeli olarak yer aldığı, ayrıca ders dışı serbest zamanların rekreatif amaçlı değerlendirilmesi, okullar arası yarışmalar ve şenlikler şeklinde ele alındığı görülmektedir. Program hedefleri kısaca;

- a) Atatürk'ün ve düşünürlerin spor konusundaki söyledikleri sözlerin açıklanması,
- b) organ sistemlerini geliştirme, sinir, kas ve eklem eş uyumunu sağlama,

- c) iyi duruş alışkanlığı edinme,
 - d) sporla ilgili temel bilgi ve alışkanlık kazanma,
 - e) ritm ve müzik eşliğinde hareket yapma,
 - f) ulusal etkinliklere katılmaya istekli olma,
 - g) sporun sağlık ve serbest zamanların değerlendirilmesine katkısını bilme ve uygulama,
 - h) ilkyardım bilgisi kazanma,
 - ı) doğayı sevmeye ve açık alandan yararlanma,
 - i) işbirliği ve liderlik yapma,
 - j) görev ve sorumluluk alma,
 - k) kendine güven duyma,
 - l) çabuk karar verme,
 - m) dostça oynama, kazanma ve kaybetmeyi kabullenme,
 - n) hileye karşı durma,
 - o) demokratik davranma ve kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme,
- şeklinde özetlenebilir. Bu hedeflere ulaşabilmek için; *atletik etkinlikler, cimmastik etkinlikleri, ritm etkinlikleri, sağlık bilgisi ve ilkyardım, oyunlar, güreş, halk dansları ve ulusal tören etkinliklerine* yer verilmektedir. Hedeflere ulaştırıcı etkinlikler İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'ndekilerle karşılaştırıldığında açık alan ve macera etkinlikleri ile yüzme boyutunun eksik kaldığı söylenebilir (Demirhan, 2003).

Tablo 1. Sınıflara göre beden eğitimi ders çizelgesi.

KURUM	SINIF	ZORUNLU DERS	SEÇMELİ DERS	DERS SAATİ
İLKÖĞRETİM	1	X		2
	2	X		2
	3	X		2
	4	X		2
	5	X		2
	6	X		2
	7	X		2
	8	X		2
ORTAÖĞRETİM	Hazırlık	X		2
	9	X		2
	10		X	2
	11		X	2

Beden eğitimi dersinin eğitim sistemimizdeki yeri incelendiğinde, Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları öğretim programı gereğince Talim Terbiye Kurulu'nun 19.08.1998 tarih ve 174 sayılı kararıyla hazırlık ve dokuzuncu sınıflarda zorunlu, onuncu ve onbirinci sınıflarda seçmeli ders olarak programda yer aldığı görülmektedir. Yeni uygulamayla süresi dört yıla çıkarılacak olan ortaöğretim kurumlarının programında da beden eğitimi dersi hazırlık ve birinci sınıflarda zorunlu, diğer sınıflarda seçmeli ders olarak yer almaktadır.

Okul öncesi ve ilkokulların ilk sınıflarında müfredat programlarına baktığımızda bu programların günlük işlere ve anlayışa dayalı temel becerileri edinme ve geliştirmeyi ön plana aldığı, taklidi hareketlere ve dramatizasyona yer

verildiği görülmektedir. İlkokullarda beden eğitimi derslerinin büyük bir çoğunluğu temel sportif eğitimden yoksun sınıf öğretmenlerince işlendiği göz önüne alınırsa uygulamanın ne derece sağlıklı olacağı düşünülmelidir. Eğitime yapılan yatırımın insana yapılan yatırım olduğunu kabul ederek, teorik anlamda kabul edilenlerin hayata geçirilmesi gerekir (Öztürk, 1998).

Özellikle son on yıllık dönem içinde eğitim sistemimizin iki sınav dalgasına bağlanması, tüm ders içi ve ders dışı etkinliklerin, bu iki sınava göre ayarlanmasına neden olmuştur. Bu sınavlardan birisi Liselere Giriş Sınavı (LGS), diğeri de ÖSYM'nin düzenlediği Üniversitelere Giriş Sınavıdır. İlköğretim birincisine, ortaöğretim de ikincisine programlanmış durumdadır. Öğretmenler dersleri ve konuları bu sınavlarda çıkabilecek sorulara göre işledikleri için, programlardaki genel eğitim amaçları da fiilen ortadan kalkmış olmaktadır. Bu uygulamada, çocuktaki duygusal gelişimde, onun yaratıcılığında, sosyalleşmesinde, ayrıca beden-zihin işbirliğinin sağlanmasında çok önemli yeri olan resim, müzik ve beden eğitimi gibi dersler gereksiz ve yararsız dersler haline gelmiştir. Çünkü bu derslerden soru gelmemektedir. Söz konusu olan sınavların öğrenci ve öğretmenlerde yarattığı heyecan, gerçek öğrenme ve yetiştirme heyecanını ortadan kaldırmıştır. Eğitimde, sadece zihinsel ağırlıklı, kuramsal bilgiye dayalı bir uygulama ön plana çıkmış, eğitimin bedensel ve duygusal boyutu silinmiştir. Dolayısıyla bu sistemin sağlıklı, yaratıcı bireyler, yurttaşlar yetiştirmesi de mümkün değildir. Sağlıklı yurttaşların yetiştirilmesi sadece kuramsal bilgileri içeren sağlık dersleri ile gerçekleşemez. Bu bakımdan yaratıcı, üretici bireyler yetiştiremeyişimizin bir nedeni de, okullarda yukarıda belirttiğimiz derslere yeterince önem vermeyişimizdir. Bedenini iyi kullanamayan insanlar, zihinlerini de iyi kullanamazlar (Yaka,1991).

“Okullardaki Beden Eğitimi programlarının durumu ve konumu” konulu Dünya genelinde uygulanan anket (K. Hardman ve J.J: Marshall, Manchester Üniversitesi, İngiltere, Nisan 2000), Uluslar arası Spor Bilimleri ve Beden Eğitimi Konseyinin ve diğer uluslar arası ve bölgesel kuruluşların desteği ile, beden eğitimi programlarının defansif bir konuma itildiğini, beden eğitimi derslerine ayrılan zamanın azaltılmasından, bütçe kısıtlamalarından, düşük akademik statüden ve

mercilerce yeterli değerin verilmemesinden sıkıntıları olduğunu doğrulamıştır. Anket aşağıdaki durumları ortaya çıkarmıştır:

- Tüm ilgili kurum ve kuruluşların daha fazla ve hareket odaklı katılımının gerekli olduğu;
- UNESCO'nun "beden eğitiminin temel bir insan hakkı olduğu ilkesini destekleyen beyanına uygun olarak" tüm ilgililerin ortak uluslar arası girişimlerde bulunmasının önemi.

Tüm bunlar göz önüne alınarak, beden eğitimi mesleğinin,

- küresel ölçekte her çocuk/genç için nitelikli beden eğitime erişimin temel insan haklarından biri olduğunu savunarak,
- okullarda nitelikli beden eğitimi müfredatları için küresel meslek standartları oluşturarak,
- küresel meslek standartlarının ulusal meslek örgütlerince benimsenmesini ve hayata geçirilmesini yaygınlaştırarak,

Küresel ölçekte tüm çocuklar/gençler için nitelikli beden eğitimi müfredatları uygulanmasını gerçekleştirmek sorumluluğunu almasına karar verilmiştir (ICHPER.SD).

Beden eğitimi insanı bütün yönleri ile etkileyebilmektedir. İşte bu sebepten dolayı beden eğitimi ve spor, eğitim sistemi içinde büyük bir pay sahibidir. Fakat beden eğitiminin bireylere yararlı bir eğitim sistemi haline getirilebilmesi için sadece iyi bir eğitim programı yeterli değildir. Dersin tam olarak bireyleri olumlu etkilemesi ve eğitmesi için dersin uygulamalarının etkin olması gerekmektedir (Sönmez, Sunay, 1995).

Sağlıklı, gelişmiş, kişilikli tüm ideallerini gerçekleştirmeye destek sağlayacak bir ruhsal denge ve beden dinamiği kazanmış, yarışmacı fakat sevecen, hoşgörülü, insancıl ve idealist bir toplumun oluşabilmesi için beden eğitimi ve spor yolu ile

önemli atılımları gerçekleştirebiliriz. Böylesi bir atılım ulusal verimlilik ve ülke kalkınmasına da olumlu katkılarda bulunabilir (Çam, 1999).

Buna göre, ortaöğretim kurumlarında uygulanan beden eğitimi ders programlarının, gencin hareket ihtiyacını gidermeye ve organizmanın gelişmesini sağlamaya yönelik olması, modern hayatın hareketsizliğini gidererek, geliştirmesi için programdan etkilenen herkesin geliştirme sürecine katılması gerekmektedir. Bu katılımcılar genellikle yönetici, uzman öğretmenler, müfettişler, veliler ve öğrenciler olmaktadır. Ancak, özellikle öğrencilerin program geliştirme faaliyetlerine katılmaları göz ardı edilmektedir. Oysa, öğrencilerin program geliştirme faaliyetine katılmaları önemli bir süreç olmaktadır (Sunay, 1996).

1.2. Beden Eğitiminin Fonksiyonları

Beden eğitimi genel eğitimin önemli bir parçası olup, çocuğun oyun hakkının ve serbest hareketinin okul yaşamı içindeki yerini güvenceye alır; bedensel ve ruhsal eğitimi sağlayarak sportif etkinliklerden keyif almasını mümkün kılar. Her öğrenci, beden eğitimi dersi içinde de yeteneklerinin geliştirilmesi ve dengesiz gelişiminin giderilmesi hakkına sahiptir. Beceri, kuvvet ve beden eğitimi içinde toplanan planlı etkinlikler, gelişimi önemli bir şekilde destekler ve sağlıklı bir yaşamı mümkün kılar.

Ayrıca:

- Beden eğitimi etkinlikleri ile kişi kendini tanır ve tanıtır.
- Yeteneklerini geliştirir, sınırlı ve güçlü yönlerini tanır.
- Vücuduna ve sağlığına karşı bilinçlenir.
- Beceriler kazanarak organizmasını en etkili bir biçimde kullanmasını öğrenir.
- Sağlıklı ve mutlu yaşam için gerekli bilgi, beceri, alışkanlık ve kişisel-toplumsal davranışlar kazanır.

- Boş zamanları etkili değerlendirme alışkanlıkları geliştirir (Özmen, 1999).

Fiziksel aktivitenin insan yaşamının önemli bir boyutunu oluşturduğu ve fiziksel aktivitenin örgün eğitim sürecinin bir parçası olduğu kabul görülmüş ve bilimsel olarak ortaya konulmuştur. Dünya genelinde okullarda uygulanan beden eğitimi programlarının önemi ve statüsü her geçen gün sorgulanmaktadır. Bu durum beden eğitime daha az zaman ayrılması, diğer eğitim alanları ve aktivitelerin beden eğitiminin alanını ihlal etmesi ve beden eğitimi müfredatının kalitesine yönelik müdahaleler şeklinde kendini göstermektedir.

Bu ciddi ikilem: bedensel sağlığı tehlikede, yaşam fonksiyonlarını yerine getiremeyen, fiziksel uygunluk düzeyleri yetersiz çocuk ve gençlerin görülmesine sebep olmakta, obezite vakalarında artış, gereksiz hastalıklar ve erken ölümler gözlenebilmektedir.

Sonuçta çocuk ve gençlerin sağlık ve fiziksel uygunluk düzeylerindeki erozyon, ülkenin genel sağlık seviyesini ve dolayısı ile dünyanın sağlık düzeyini de olumsuz olarak etkileyebilmektedir (ICHBER.SD).

Araştırmalar, eğitimde hareketin, hem zihinsel hem de fiziksel olarak önemini desteklemektedir. Beden eğitimi doğrudan fiziksel yeterliliği ve uygunluğu geliştirmeye katkıda bulunur. Beden eğitiminin sağladığı yararlar, hem akademik öğrenime hem de öğrencilerinin fiziksel aktivite modellerine etki eder. Sağlıklı, fiziksel olarak aktif olan öğrencinin başarılı, uyanık ve akademik motivasyonunun fazla olması daha olasıdır. Çocukların büyüme ve ergenlik çağlarında fiziksek aktivite, entelektüel, sosyal ve duygusal yeteneklerin olumlu gelişimini arttırmaktadır. Gelişmiş ülkelerin okullarındaki beden eğitimi programlarının temelini, fiziksel yeteneğin ve fiziksel uygunluğun gelişimi ile hayat boyu sağlıklı yaşam tarzı kavramını anlamak oluşturur (Council of Physical Education For Children,2004).

Gelecekte toplumda sorumluluklar yüklenecek yetişkinlerin iyi alışkanlıklar edinmesinde gerek bireyler arası gerekse toplumlararası iyi ilişkilerin kurulmasında ve devamında çocukluktan başlayan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin büyük önemi vardır. Bu bakımdan sporun, üzerinde durulması gereken bir konu oluşu dünya ülkeleri tarafından da ele alınmıştır. UNESCO gibi kuruluşlar bu konuya önemle eğilmişler, dünyada birçok ülke beden eğitimi ve spor derslerinin artırılması yoluna gitmiş, sporda başarılı öğrencilere burslar, ödüller vererek teşvik etmişlerdir. Eğitim dönemlerinde gereği gibi ele alınmayan hareket ve beden eğitimi, çocukta ve okul gençliğinde spor bilincini ve alışkanlığını oluşturmamaktadır. Sonuçta, bedensel enerji kapasitesini iyi kullanamayan, bedensel, ruhsal ve toplumsal yönden sağlıklı nesiller yetiştirme sorunuyla karşılaşmaktadır (Öztürk, 1998).

Kişinin mutlu ve başarılı olması, verimli iyi bir vatandaş ve toplumun aktif bir üyesi olabilmesi, her şeyden önce büyük ölçüde beden ve ruh sağlığına sahip olmasına bağlıdır. Okulda beden eğitimi dersiyile kazandırılacak, bedensel yeterlilik ve sağlıkla ilgili davranışlar gencin doğrudan yararlanacağı ve kullanacağı davranışlardır (Güray, 2002). Beden eğitimi öfke, kıskançlık gibi duyguların kontrol edilmesine, sevgi, mutluluk gibi duyguların yaşanmasına uygun ortam hazırlamaktadır. Öğrencinin bir üst sınıfa geçmesiyle ya da hayata atılmasıyla unutulmuş korkunç genişlikteki bilgi göz önünde bulundurulursa, eğitimin fonksiyonu açısından öğrencinin beden sağlığı ile ilgili hayat boyunca kullanacağı alet niteliğindeki davranışları ayrı bir önem taşır. Nichols (1986), araştırmalarında, çocukların grup işbirliği, liderlik, arkadaşlık, yardımlaşma, paylaşma ve grup problemlerini çözme becerilerinin beden eğitimi derslerinde oluştuğunu, etkinliklere çocukların katılımlarının yetişkinlikteki girişkenliklerinde çok önemli bir faktör olduğunu, beden eğitimi derslerine katılımın, çocukların yalnız bedeni ihtiyaçlarını değil, sosyal ve duyuşsal ihtiyaçlarını da karşıladığını belirtmiştir.

Beden eğitimi ve spor etkinlikleri ergenlik döneminin olumsuz etkilerini azaltmada önemli bir rol oynamaktadır. Bedenin yararlı ve etkili bir biçimde kullanılması ergen için doyum kaynağı olmaktadır. Bedenden sağlanan doyum da ergenin olumlu psikolojik ve toplumsal gelişimiyle ilişkili olduğundan, bedensel

etkinlikte bulunmanın, bedeni eğitimcinin olumlu etkisi görülmektedir. Bedensel etkinlikler ergenin toplumsal gelişimi açısından önemlidir. Takım sporları öğrenci-öğretici işbirliğini geliştirir, saldırganlık dürtülerini doğal yolla ve sosyal kurallara uygun olarak boşaltmayı öğretir.

Bucher (1979), beden eğitiminin temelini oluşturan bilimsel ilkeleri şöyle açıklamaktadır:

- 1- Eğitim tüm organizmayı içerir. Zihin-beden üstünlüğü eğitimin temel felsefesini oluşturur.
- 2- Beden eğitimi genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Beden eğitiminin amaçları, genel eğitimin amaçlarına uygundur ve bu amaçların gerçekleştirilmesine katkıda bulunur.
- 3- Büyüme ve gelişme için temeldir.
- 4- Serbest zamanların kullanımına katkıda bulunur.
- 5- Liderlik için olanaklar sağlar.
- 6- Kendini ifade etme ve yaratıcılık olanakları sağlar. Bedenin bireyin duygularını ifadede kullanılması, yeni hareketlerin yaratılmasında zengin olanaklara sahiptir.
- 7- Kültürel gelişmeye katkıda bulunur.
- 8- Duyguların kontrol edilmesine katkıda bulunur. Oyun ve spor ortamındaki iletişim, duyguların boşalım ve kontrolü için uygun olanaklar sağlar.
- 9- Karakter ve kişilik gelişimine katkıda bulunur. Güçlü bağlar, takım ruhu, grup etkileşimi, oyun ve spor alanlarında görülen özelliklerdir. Bu özelliklerin kişilik gelişimine katkıları vardır.
- 10- Organik gelişmeye de katkıda bulunur.
- 11- Psiko-motor becerileri geliştirir.
- 12- Sağlık ve koruma alışkanlıklarının gelişimini sağlar.
- 13- Zihinsel gelişim için olanaklar sağlar.
- 14- Demokratik süreçlere katkıda bulunur.
- 15- Hareket gereksinimini temel alır.

- 16- Oyun, eğitsel potansiyele sahip içgüdüsel bir dürtüdür. Oyunun dinamik niteliği bireylerin daha uygun davranış biçimleri elde etmelerinde kullanılır.

Jack (1989) araştırmalarında, okullardaki disiplin problemlerinin, cezai tedbirlerle giderilmesi yerine, beden eğitimi derslerinde öğrencilerin başarılarını ve iyi davranışlarını ödüllendirme yolu ile disiplin problemlerinin çözülebileceğini belirtmektedir (Sunay, 1995). Toplumun işleyen kurum ve kurallarına aykırı işlemler yapmalarından dolayı ıslahevleri ile ceza ve tevkif evlerinde bulunanların beden ve ruh sağlıklarını kazandırmak, topluma uyumlarını sağlamak, toplum için zararlı düşünce ve faaliyetlerin sahibi olmaları yerine örnek insan niteliklerine kavuşturulmaları için diğer faaliyetlerin yanı sıra sporun faydalı ve etkili tesirler yarattığını söyleyebiliriz. Suçluların topluma kazandırılması her türlü hizmet alanlarında huzuru artırmakta, milli bütünlük ve sevgiyi hazırlayıcı bir karakter taşımaktadır (Oka, 1986).

Beden eğitimi ve spor etkinlikleri sınava hazırlanma döneminde kaygıyı azaltması ve öğrenmede etkinliği artırması bakımından önemli bir yere sahiptir. Kas gevşemesi, zihinsel gevşeme, yapılan işte etkinliğin artması, enerjide artış duygusal boşalma ve rahatlık, daha iyi uyku, kendine güven artışı, endişelerde azalma, daha iyi bir sağlık, bel ve sırt ağrılarından korunma, kalp hastalığı riskinin azalmasında, fiziksel egzersizler yararlı olmaktadır. Günde 10-20 dakika düzenli egzersiz yapmanın sınavlara hazırlanan bir gence sağlayacağı yararlarından birisi kaygıyı azaltması diğeri de öğrenmede etkinliği artırmasıdır. Yapılan araştırmalar, böyle düzenli bir uygulama içinde olanların teneffüs ettikleri hava içinden daha fazla oksijen kullandıklarını ortaya koymuştur. Gerginlik damarlarda da daralmaya sebep olduğu için hücrelere giden kan miktarında azalmaya yol açar. Fiziksel egzersiz öğrenmeyi kolaylaştırır. Fiziksel egzersiz sonrasında elde edilen huzur, sükunet, dinlenmişlik ve rahatlık duygularının yaşanmasını sağlayan diğer kimyasal maddelerle birlikte serotonindir. Bu durum öğrenme için uygun zihinsel ortamın doğmasına imkan verir. Düzenli egzersiz yapanlar daha iyi uyurlar. Düzenli uygulama yapanlarda iradeli fonksiyonlar gelişir, beyin uyarılara daha açık olur,

refleksler hızlanır, reaksiyon zamanı kısalır. Bunlar da ders çalışmak ve öğrenmek için son derece elverişli bir zihinsel ve bedensel ortamın oluşmasına imkan vermektedir (Bozkurt, 2003).

1.3. Ortaöğretim Döneminde Beden Eğitimi Ve Sporun Gelişime Katkısı

Ortaöğretim kurumlarında öğrencilerimizin, yalnız zihinsel ve bilişsel yeteneklerine yönelik ders öğretimlerinin ele alınarak geliştirilmelerinin, sağlıklı bir toplum açısından yetersizliği bilinmektedir.

Psiko-motor öğelerin geliştirilmesi için kullanılan beden eğitimi; gençlerin kendilerini en iyi ifade edebildikleri, paylaşımı ve ortak düşüncelerini somutlaştırabildikleri, "değer verilme ve anlaşılma" duygularını tadarak yaşayabildikleri sosyal bir ders olarak değerlendirilmektedir.

Öğrencilerimizden beklediğimiz okul genel başarısındaki yüksek performans; bireyin fiziksel yorgunluğuna rağmen disiplinli olma, sistemli davranma, başarıya ve zevk alma gibi duygularının dengelenmesiyle elde edilebilmektedir (Aracı, 1999).

Ortaöğretim çağındaki gençlerin gelişim özelliklerine bakıldığında ilgi, yetenek ve ihtiyaçları aşağıda belirtildiği yöndedir.

15-18 Yaş Grubu

Özellikleri:

- "Vücut ağırlığı hızlı bir artma gösterir ve boy büyümesi aşağı yukarı tamamlanmıştır. Cinsel olgunluk tamamlanmıştır. Daha az yorulurlar ve erkeklerde kuvvet iki misli artar. Motorsal koordinasyonda gelişme görülür.
- İyi görünüme sahip olabilmek için erkeklerde kuvvetli bir vücut geliştirme, kızlarda ise sevimli, zarif ve güzel olabilmeyi geliştirme arzusu. Sinir-kas ve eklem koordinasyonunu sağlamak,

- Daha fazla sorumluluk kabul etmek,
- Dikkatlerini uzun süre bir şey üzerinde toplayabilmek.
- Çok hissi ve ilk yıllarda sınırlamalara karşı çok hassas.
- Objektif ölçülere değer vererek sosyal etkinlikler sayesinde statü kazanma eğilimi.
- Yetişkin hayranları gibi olmaya çalışmak.
- Erkeklerde kavga etmeye eğilim çok kuvvetlidir.
- Erkek ve kızların birlikte yaptıkları etkinliklere ilgi fazladır.
- Grup içinde uyumlu olmaya özen gösterir.

İhtiyaçları

- Yaratıcı ve belirli bir amaca yönelik bedensel etkinlikler. Sosyal etkinliklerde bulunabilmek için beceri geliştirmek. Sosyal statü ve yeterlik hissi.
- Yeterince dinlenmek,
- Daha fazla bağımsızlık.
- Arkadaş gruplarınca kabul edilme ve onlara uyum sağlayarak birlikte çalışma fırsatı.
- Spor ve dans gibi sosyal etkinlikler için beceri kazanmak.
- Yarışmaya dayanmayan sportif etkinliklere önem vermek kurallara uyum göstermenin değer ve önemini anlamak.
- Yetişkinlerle beraber etkinliklere katılmak ve yetişkin gibi davranmak."

Bedensel etkinlikler ergenin toplumsal gelişimi açısından önemlidir. Takım sporları öğrenci-öğretici işbirliğini geliştirir, saldırganlık dürtülerini doğal yolla ve sosyal kurallara uygun olarak boşaltmayı öğretir (Sunay, 1995).

Beden eğitimi uygulamaları, öğrencilerin beden ve ruh gelişimleri göz önünde tutularak yaptırılacak çalışmalarla sağlık durumlarını zararlı etkilere karşı korumak, dayanıklı hale getirmek, vücut bozukluklarını önlemeye ve gidermeye çalışmak amaçlanmaktadır. Beden gelişiminin hızlandığı bu dönemlerde sporla

direnç, çeviklik ve bazı alışkanlıklar kazanılması önemlidir. “Ağaç yaşken eğilir” atasözünün uygulanacağı yer okul, zaman ise bu yaşlardır (Çakmakçı, 2001).

Organizmayı bir faaliyette bulunmaya yönelten, faaliyeti devam ettiren, ona yön veren, fizyolojik, psikolojik, sosyal uyarıcılardır. Duygu (his)... “dış yada iç çevreden gelen etkilerin, kişide haz yada elem türünden izlenimler yaratması” şeklinde ifade edilmektedir. İnsan yaşadığı sürece, çevresiyle etkileşim halinde olduğuna göre duyguları da süreli olacaktır. Duygusal gelişimlerinin esaslarını, aile fertleri ile yaptıkları etkileşimden alırlar. Bu çocukluktan itibaren olan ve gelişen bir durumdur. Ailede yaşantı, hem okuldaki hem de ilerideki duygusal gelişimin temelini meydana getirir. Ancak çocuğun duygusal gelişiminde okul yaşantıları küçümsemeyecek ölçüde bulunmaktadır. Buradan hareketle bireye önce aile daha sonra okulda beden eğitimi ve spor alışkanlığı hayat felsefesi olarak benimsetilebilirse daha mutlu, daha başarılı, daha uyumlu toplumlar meydana getirebiliriz.

Beden eğitimi ve spor, insan hayatını birçok noktada değişik hareket noktalarından çıkarak etkilemekte, onların ruh halini göstermektedir.

Sportif faaliyet çoğu zaman zevke yönelik heyecanlar oluşturur. Cesaret, tutuklukla çatışmakta, başarının hazzı ve cazibesi yorgunluk ve acıyı aşmakta ve tehlike elemine edilmekteyken deneyimler yoğunluk kazanmaktadır. Dolayısıyla duygusal coşku yükseliş göstermektedir. Bu yükseliş ferdin kendi kendisiyle baş başlığını ortadan kaldırmakta ve mevcut durumun akışına çekmektedir. Fertler ben merkezinden ayrılarak, çakışmaya kanalize olur, algı hareketlenir ve dış dünyayla ilişkiler düzenlenir. Yine bu vesileyle şahsiyetinin zaafları ve dengesizlikleri tespit edilen fert, güvensizliklerini minimuma indirmek imkanına da kavuşur. (Güray,2002)

İyi bir beden eğitimi programı sınıftaki öğrenciye destekçi olmaktadır. (Baily, 1976) okul süresinin üçte birini beden eğitimine ayıran grubun, kontrol grubuna göre daha olumlu sonuçlar verdiği saptanmıştır. Bu öğrencilerin akademik başarılarının yanında, daha az stresli, daha bağımsız, daha iyi sosyal

becerilere sahip ve yaşlılarından daha olgun olduğu görülmüştür. Bunlardan orta öğretime devam edenlerin daha sağlıklı, kuvvetli, keskin zekalı, daha mutlu, okul hakkında daha iyi tavırlara sahip, daha az disiplin problemlili oldukları, yani, okula daha kolay uyum sağladıkları ve stresten daha az etkilendikleri görülmüştür. Bu çalışmaların sonuçları, beden eğitiminin, öğrenme üzerinde olumlu bir etkisinin olduğunu ve bu dersin okul programlarında önemle yer alması gerektiğini göstermektedir (Sunay, 1995).

Ortaöğretim yılları ya öğrencilerin üniversiteye girme hazırlıklarını yaptığı ya da öğrenimden ayrılarak hayata atılmaya hazırlandığı yıllardır. Bu öğrencilerden çok düşük bir kesimin üniversitelere girebildiği düşünüldüğünde, ortaöğretim yıllarının beden eğitimi açısından öğrencilerin formal olarak eğitim çatısı altında bulunduğu son yıllar olduğu kabul edilebilir. Bu yıllar içerisinde öğrencilere kazandırılacak yaşam boyu fiziksel uygunluk aktiviteleri yapma alışkanlığı ve bu konuda bilinçlendirme toplum sağlığını geliştirmede önemli bir adım olacaktır (Şenel, 1998).

1.4. Gelişmiş Ülkelerde Beden Eğitimi

Ortaokul ve liselerde beden eğitiminin ancak 1950'li yıllardan sonra değer kazandığı ve son yıllarda A.B.D. başta olmak üzere bütün ülkelerde ilgili yayın ve araştırmaların arttığı görülmektedir. 1953'de Cenevre'de öğretmenler birliği tarafından yapılan ankete göre: beden eğitiminin amaçları, okul eğitiminin amaçlarının en önemlileri arasında görülmektedir. Okutulan çeşitli dersler arasında önemlilik bakımından Beden Eğitimi dersi, Fen Bilgisi, Müzik, Resim dersleri, Tarih, Yurttaşlık Bilgisi gibi derslerle aynı önemlilik sırasında yer almıştır (Demirhan, 2003).

Dünyadaki bütün gelişmiş ülkelerin beden eğitimi ve spora yaklaşımları, eğitimin bütünlüğü içerisinde sağlıklı bir toplum yetiştirmektir. Bu da toplumu oluşturan bireylerin fizik, zihin ve ruh sağlığı ile refah düzeylerini iyileştirmek, yükseltmek anlamı taşımaktadır. Yani bireylerin okul içi ve okul dışı beden eğitimi

ve spor ile rekreasyon etkinliklerine katılmaları sağlanarak bir yandan beden, zihin ve ruh özellikleri geliştirilirken bir yandan da dengeli ve sağlıklı bir şekilde gelişen kişilik ve karaktere, özgür ve bilimsel bir düşünce yeteneğini kazandırmaktadır. Beden eğitimi ve sporu sağlıkları için yapma alışkanlığını kazanmış toplum bireyleri bu ilke yanında üretken bir toplum yaratmış olurlar (Yalçiner,1991).

Birleşmiş Milletlerde beden eğitimi, çocukluktan itibaren her evrede, her bölgede ve okulda genel eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır. Kaliteli beden eğitimi programlarının; fiziksel yeterliliği, sağlıklı olmayı, kendi itibarını ve tüm öğrenciler için fiziksel aktivitenin zevkini arttırmaya gereksinimi vardır. Böylece insanlar hayatları boyunca fiziksel aktivitede bulunabilirler. Fiziksel aktivitenin, sadece sağlığı geliştirmesinin yeterli olmadığı bilinmektedir, öğrencilere aktif yaşam tarzı edinmede gerekli bilgi ve becerilere sahip olma konusunda öğretici rolü olmalıdır. Beden eğitimi, ulusal standartlar sağlanarak öğrencilere fiziksel aktiviteyi günlük yaşamlarına bir alışkanlık olarak nasıl aktarabileceklerini öğretmelidir (Young,1997).

İngiltere ve Galler'in eğitim programları incelendiğinde bunların aşağıdaki gibi ele alındığı söylenebilir (Anonymous, 1995):

- Oyun (futbol, kriket, tenis, vb).
- Cimnastik etkinlikleri (denge, dönme, yuvarlanma, araçlı hareketler, vb.)
- Dans (hız, ritm, alan kullanımı, folk, vb.).
- Atletik etkinlikler (koşma, fırlatma, atlama, mesafe kavramı, vb.)
- Açıkalan ve macera etkinlikleri (arazide yön bulma etkinlikleri, park gezileri, oyun alanları, vb.).
- Yüzme.

Programda birinci düzey için (5-7 yaş) sadece oyun, cimnastik ve dans, diğer düzeylerde ise varolan 6 etkinliğin tümü yer almaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde eyaletlere göre değişiklik olmasına karşın temel ilkelerin benzer olduğu göze çarpmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde genel hedeflere ulaşmada öngörülen etkinlikler de, bazı farklılıklar olsa da, İngiltere ve Galler'dekine benzemektedir. Harrison ve Blakemore (1992), okul düzeylerine göre alanları ve oranlarını aşağıdaki gibi ele almaktadırlar:

İlköğretim birinci devresi (6-8 yaş); %25 fiziksel uygunluk, %20 eğitimsel hareketler, %20 düşük düzeyde örgütlü oyunlar, %10 temel beceriler, %10 ustalık ve araç gerektiren etkinlikler;

İlköğretimin ikinci devresi (9-11 yaş); %25 spor becerileri, %25 fiziksel uygunluk etkinlikleri, %15 düşük düzeyde örgütlü oyunlar, %15 ustalık ve araç gerektiren etkinlikler, %10, temel beceriler, %10 ritmik etkinlikler;

İlköğretimin üç ve lise devresi (12-16 yaş); %40 takım sporları, %25 bireysel ve ikili sporlar, %10 uygunluk programı, %10 su oyunları, %5 açık alan ve macera etkinlikleri, %2 saldırı ve savunma sporları;

lise son sınıfta ise (17 yaş); %35 bireysel ve ikili sporlar, %25 takım sporları, %10 dans, %10 su oyunları, %10 uygunluk programı, %5 açık alan ve macera etkinlikleri, %5 saldırı ve savunma sporları.

İngiltere ulusal öğretim programı incelendiğinde, hükümetin bu programdaki amacı; tüm okullarda haftada iki saatlik fiziksel aktivite ve programa yönelik ekstra aktivitelerin uygulanmasını sağlamaktır. Öğretim programına göre 9 zorunlu ders okutulmaktadır. Bu dersler, İngilizce, matematik, fen bilgisi, tarih, coğrafya, teknoloji, müzik, resim, beden eğitimi ve ortaokullarda yabancı dil dersleridir. Beden eğitimi dersi eğitimin her aşamasında zorunlu dersler arasında yer almaktadır.

Gelişmiş Avrupa ülkelerinden olan Yunanistan'ın beden eğitimi öğretim programı incelendiğinde amaçlarını aşağıdaki gibi sıralayabiliriz;

- Psiko-motor amaçlar,
- biyolojik amaçlar,
- toplumsal amaçlar,
- ahlaki amaçlar,
- estetik amaçlar,
- bilişsel amaçlar,
- yaşam tarzı amaçları.

Tablo 2. Yunanistan öğretim programında öğretim konuları ve bunların sınıflara göre oranları tablosu.

Öğretim konuları	Derece 1-2	Derece 3-4	Derece 5-6
Boş zaman anlayışı	%22		
Duyusal-görsel uyum/koordinasyon	%13		
Denge	%11		
Lateral hareket	%13		
Temel duruş	%5	%16	
Nefes alma eğitimi	%3		
Müzik-motor eğitimi	%19	%9	
Halk dansları	%11	%10	%19
Hayal gücü-yaratıcılık	%3		
Motor beceri ve fiziksel kabiliyet		%30	
Kondisyon		%11	
Top oyunlarına ve atletizme başlangıç		%24	
Top oyunları			%51
Atletizm			%19
Cimnastik-aletli cimnastik			%16

(Savlara, Bognar, 1998).

Beden eğitimi ve spor öğreniminde bazı öğrencilerin karşılaşılabilecekleri problemlerin üstesinden gelmeleri açısından çocuklar;

- kolaylıkla başarabilecekleri adapte edilmiş, değiştirilmiş ders programlarına ihtiyaç duyarlar,

- bazı aktivitelerde ya da hareketlerde özel yardıma ihtiyaç duyarlar, bu ihtiyaçlar dikkate alınarak program hazırlanmalıdır.

Ders programları bilgi, beceri ve kavrayış bakımından gelişim içinde olan öğrencilerin beden eğitimi yönünü tespit etmek için;

1. Beceri kazanma ve geliştirme
2. Beceri, taktik ve yaratıcı düşünceleri seçme ve uygulama
3. Performansı değerlendirme ve geliştirme
4. Sağlık ve fitnessin anlaşılması ve hakkında bilgilendirilmesi, gereklidir.

Birinci basamak: Öğrencilerin hareketleri onların doğal isteklerine, şevklerine dayalıdır. Bu heyecan ile kendi dünyalarını keşfeder ve öğrenirler. Bu safhada diğer öğrenciler ile çalışır ve küçük grup oyunları oynarlar. Dinleyerek, seyrederek ve tecrübe elde ederek hareket ve koordinasyon becerilerini geliştirirler. Bu esnada değişik durumlarda kendilerini deneyerek hem tecrübe sahibi olurlar hem de bundan zevk alırlar.

1. Beceri kazanma ve geliştirme evresi:
 - a. Basit becerileri, düşünceleri ve hareketleri keşfetme ve anlama
 - b. Basit hareket ve becerileri giderek anlama ve tekrar etme
2. Beceri, taktik ve yaratıcı düşünceleri seçme ve uygulama evresi:
 - a. Belli bir kombinasyon içerisinde hareket ve becerilerin nasıl seçileceği ve uygulanacağı
 - b. Basit taktik ve hareketler ile becerilerin uygulanışını değiştirebilme
 - c. Değişik aktivitelerdeki kuralları uygulama
3. Performans değerlendirilmesi ve geliştirilmesi evresi
 - a. Ne yaptıklarını tarif edebilme
 - b. Diğerlerinin ne yaptıklarını inceleyebilme ve taklit edebilme
 - c. Öğrendiklerini kullanabilme

4. Sağlık ve zindeliği anlama bilgisi evresi

- a. Aktif olmanın önemi
- b. Değişik aktivitelerde vücûtlarının ne hissettiğinin farkına varabilme ve açıklayabilme

İkinci basamak: Öğrenciler yaratıcılık ve hayal gücünü fiziksel aktivitelerde kullanmanın tadına varırlar. Öğrenciler yeni beceriler kazanırlar,onları farklı yollardan nasıl kullanacaklarını öğrenirler, bunlar arasında ilişki kurarlar ve ardışık hareketler meydana getiriler.

1. Beceri kazanma ve geliştirme evresi

- a. Var olan becerilerini pekiştirmek ve yenilerini kazanmak
- b. Hareket ve becerileri daha kaliteli ve kontrollü yapmak.

2. Beceri, taktik ve yaratıcı düşünceleri seçme ve uygulama evresi:

- a. Strateji,taktik ve kavramsal düşüncelerin kişisel,çift ya da küçük gurup aktivitelerinde planlanması,kullanılması ve adapte edilmesi
- b. Öğrencilerin daha etkili olmaları için strateji ve taktiksel bilgilerini geliştirmeleri ve ilerletmeleri
- c. Farklı aktiviteler için kuralları uygulama

3. Performans değerlendirme ve geliştirme evresi

- a. Performansı nelerin etkili kılacağıının izahı

4. Sağlık ve zindeliği anlama bilgisi evresi

- a. Kısa sürede egzersizin vücudu nasıl etkilediği
- b. Değişik aktiviteler için ısınma ve yeterince hazırlanma
- c. Fiziksel aktivitenin onların sağlığı açısından önemi
- d. Uygun şekilde giyinmenin sağlıkları açısından önemi

Üçüncü basamak: Öğrenciler beceri ve tekniklerde daha uzmanlaşıyorlar ve bunları farklı aktivitelerde uygulamayı öğreniyorlar.Performansı arttıracak ve etkili kılacak prensipleri anlamaya ve kendileri ve diğerleri için uygulamayı öğrenmeye

başlıyorlar. Hangi aktivite içerisinde yer almak istediklerini algılamaya başlıyorlar ve değişik roller almayı öğreniyorlar örneğin liderlik gibi.

1. Beceri kazanma ve geliştirme evresi.
 - a. Var olan becerileri geliştirmek ve adapte olmak,
 - b. Farklı aktivitelere göre var olan beceriler ile bazı teknikler geliştirmek ve tutarlı bir kontrollük ile bunları performansta uygulayabilmek.
2. Beceri, taktik ve yaratıcı düşünceleri seçme ve uygulama evresi:
 - a. Strateji ve organizasyonel kavramları planlamak ve uygulamak,
 - b. Planlarını değiştirmek ve geliştirmek,
 - c. Farklı aktiviteler için kuralları uygulama.
3. Performans değerlendirme ve geliştirme evresi.
 - a. çalışmalarında neleri kazanmak istedikleri hakkında ve kazandıkları hakkında açık ve gerçekçi olmak.
4. Sağlık ve zindeliği anlama bilgisi evresi.
 - a. farklı aktivitelere nasıl hazırlanacaklarını anlamak,
 - b. farklı aktivitelerin sağlık durumlarını nasıl etkileyeceklerini anlaması,
 - c. düzenli egzersizlerin faydaları,
 - d. onların kişisel ve sosyal sağlıkları açısından aktivitelere nasıl katılacaklarının öğrenilmesi.

Dördüncü basamak: Öğrenciler çaba gerektiren kompleks hareketler yapar ve becerilerini kullanırlar. Fiziksel aktivitelere ne amaçla katılacaklarına karar verirler.örneğin rekabet için mi salt fiziksel aktivite için mi yoksa sağlık için mi gibi. Bununla beraber kendi rollerini tespit ederler örneğin antrenörlük,oyuncu gibi. Kendileri hakkındaki becerileri ve bilgileri ile okulda y a da daha sonraki yaşamlarında egzersiz ya da aktivitelerde nasıl yer alacaklarına karar verirler.

1. **Beceri kazanma ve geliştirme evresi**
 - a. İleri seviyedeki beceri ve teknikleri geliştirme ve uygulama
 - b. Bu teknik ve becerileri ilerleyen seviyedeki güç durumlarda uygulama
2. **Beceri, taktik ve yaratıcı düşünceleri seçme ve uygulama evresi:**
 - a. İleri seviyede strateji uygulayabilme
 - b. Farklı aktiviteler için kuralları uygulayabilme
3. **Performans değerlendirme ve geliştirme evresi**
 - a. Her aktivite için hangi rolü alacaklarını seçme ve bilgilendirme
 - b. Performansın nasıl iyi olduğunu ve geliştirileceğini yargılayabilme
 - c. Bunları kendi ve başkalarının performansını geliştirmek için kullanabilme
 - d. Liderlik vasıflarını geliştirme
4. **Sağlık ve zindeliği anlama bilgisi evresi**
 - a. Hazırlık, çalışma ve fitness seviyesinin performansı nasıl etkileyeceği
 - b. Belirli amaçlar için antrenman ve aktivitelerin nasıl dizayn edileceği ve uygulanacağı
 - c. Egzersizin sağlık, sosyal ve akıl sağlığı için önemi
 - d. Okulda ve dışında kişisel aktivite planlarını nasıl geliştireceğini ve kaydedeceğini-takip edeceğini bilmek (About Physical Education In The National Curriculum).

1.5. Tutumların Ölçülmesi

Tutum, "bir bireye atfedilen ve bireyin bir psikolojik obje ile ilgili duygu, düşünce ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilim" olarak tanımlanmaktadır. Tutumların ölçülmesinde Likert Ölçekleri (Toplamalı Sıralama Tekniği), Thurstone Ölçekleri (eşit görünen aralıklar tekniği) ve Guttman Ölçekleri (birikimli ölçekleme tekniği) olmak üzere üç tip ölçek kullanılmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1999).

Birçok alanda olduğu gibi beden eğitimi ve spor alanında da tutum ölçeklerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Beden eğitimi alanında ölçek geliştirme çalışmalarının öğretime, program sürecini ve öğrencinin amaçlarını belirlemesine yardımcı olmada, öğrenci gruplarının ya da bireylerin tutum puanlarını karşılaştırmada sayısal veri temeli sağlamada, beden eğitimi müfredatını planlamaya yardımcı olacak bilgileri toplamada ve fiziksel aktiviteden haz duymayı artırmak için kullanılan eğitimsel stratejileri-yöntemleri değerlendirmede yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Çocukların fiziksel aktiviteye yönelik tutumları fiziksel aktiviteye arkadaşları ile katılma veya yeni arkadaşlar edinme, sağlık ve fiziksel uygunluğun artması, eğlence ve becerilerini geliştirme gibi bir çok faktör tarafından etkilenmektedir. Bireyin hayatı boyunca fiziksel aktiviteyi devam ettirmesinde anahtar rol oynayan faktörlerden birisi de özellikle de çocukluk döneminde fiziksel aktiviteye yönelme olumlu tutumun geliştirilmesidir. Çocukların fiziksel aktiviteye yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde aile, arkadaşlar, toplum programları ve okullardaki beden eğitimi dersleri, öğretmen ve antrenör tarafından verilen destek, küçük yaşta düzenli olarak bir spor faaliyetine katılma fırsatı ve medya etkili olan yollardır. Bu faktörler aynı zamanda yetişkin dönemde aktif bir yaşam tarzını sürdürmek için önemli bir temel oluşturmaktadır. Beden eğitimi dersi öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalar önemli noktaların ortaya konmasına yardımcı olmaktadır. Örneğin, Sherrill, Holguin ve Caywood (1989) yaptıkları çalışmada fiziksel olarak daha uygun olan öğrencilerin beden eğitimi ve fiziksel

aktiviteye yönelik daha olumlu tutum içerisinde oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca Everhart, Sands ve Dunaway üçüncü sınıf öğrencileri üzerinde öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin zevklerini inceledikleri çalışmalarında, çocukların beden eğitimi dersinde kendilerine gösterilen beceriyi gerçekleştirirken kardiyovasküler yüklenme altında daha çok zevk aldıklarını belirlemişlerdir (Özer, Aktop,2003).

Tüm bunlardan hareketle araştırmanın amacı **“Ortaöğretimde beden eğitimi dersinin seçmeli olarak işlenmesinin öğrenciler üzerindeki etkisinin tespiti”**dir.

Bu amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1- Beden eğitimi dersinin seçmeli ders olarak işlenmesi ile ilgili görüşler nelerdir?
- 2- Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersinin seçmeli olarak işlenmesi hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 3- Öğrencilerin beden eğitimi dersinin olumlu ve olumsuz katkıları ile ilgili görüşleri ne yöndedir?
- 4- Üniversite sınavına hazırlanma aşamasında beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerinde etkisi nedir?
- 5- Görüşler arasında cinsiyet değişkenine göre fark var mıdır?
- 6- Görüşler arasında okul değişkenine göre fark var mıdır?

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmada “betimsel yöntem” kullanılmıştır. Öncelikle araştırmanın temellendirilmesi ve hedeflenen amaçlara ulaşılabilmesi için ilgili literatür taranmış, konuyla ilgili kaynaklar toplanmıştır. Gerekli verilerin toplanması için görüş anketi oluşturulmuş ve görüşme yöntemi uygulanmıştır.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ankara'daki ortaöğretim kurumları son sınıflarında (11.sınıf) öğrenim gören öğrenciler ve beden eğitimi öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemi ise 2004-2005 öğretim yılında evreni temsil edeceği düşünülen Ankara ilinde, toplam 6 ortaöğretim kurumunda öğrenim gören 417 (224 erkek, 193 kız) son sınıf öğrencisi ve 25 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır.

2.2. Sınırlılıklar:

Bu araştırma;

Devlete ait ortaöğretim kurumlarından seçilen; Genel Liselerin ve Anadolu Liselerinin son sınıflarında öğrenim gören, okul bünyesinde bulunan alanlardan seçilen 1'er şube öğrencileri ve beden eğitimi öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur.

2.3. Veri Toplama Teknikleri:

Araştırmada, Türkçe ve yabancı dillerde yayımlanmış olan yazılı kaynaklar ile internet ortamından ulaşılabilen ilgili kaynaklar toplanmış, ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi dersinin işleyişinin tespiti için ortaöğretim öğretim programı incelenmiştir.

Veri toplama aracı olarak uygulanan görüş anketi, beden eğitimi ve istatistik alanlarında uzmanların görüşleri alınarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

Ölçeğin ön uygulaması, 57 ortaöğretim son sınıf öğrencisine uygulanarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Geçerlilik ve güvenilirlik için anketteki madde sayısının yaklaşık üç katına ulaşılması gerektiğinden ön uygulama sayısı yeterlidir.

2.4. Ölçeğin Güvenilirliği:

Uygulanan görüş anketi iki bölümden oluşmaktadır (Bknz.Ek 3). Anketin ilk bölümünde deneklere ilişkin kişisel bilgiler yer almıştır. Deneklerin kişisel bilgileri değerlendirildiğinde ayırt edici dört özellik belirlenmiştir. Bunlar; cinsiyet, yaş, okul ve alan bilgileridir. Anketin ikinci bölümü ise öğrencilerin beden eğitimi dersi ile ilgili görüşlerini belirleyici maddeleri içeren dört farklı gruptan oluşturulmuştur. Bunlar;

- (1) beden eğitimi dersinin, fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden öğrenciler üzerindeki olumlu katkıları ,
- (2) beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri,
- (3) beden eğitimi dersi ile ilgili görüşler,
- (4) nasıl bir beden eğitimi dersi olması gerektiği ile ilgili görüşler.

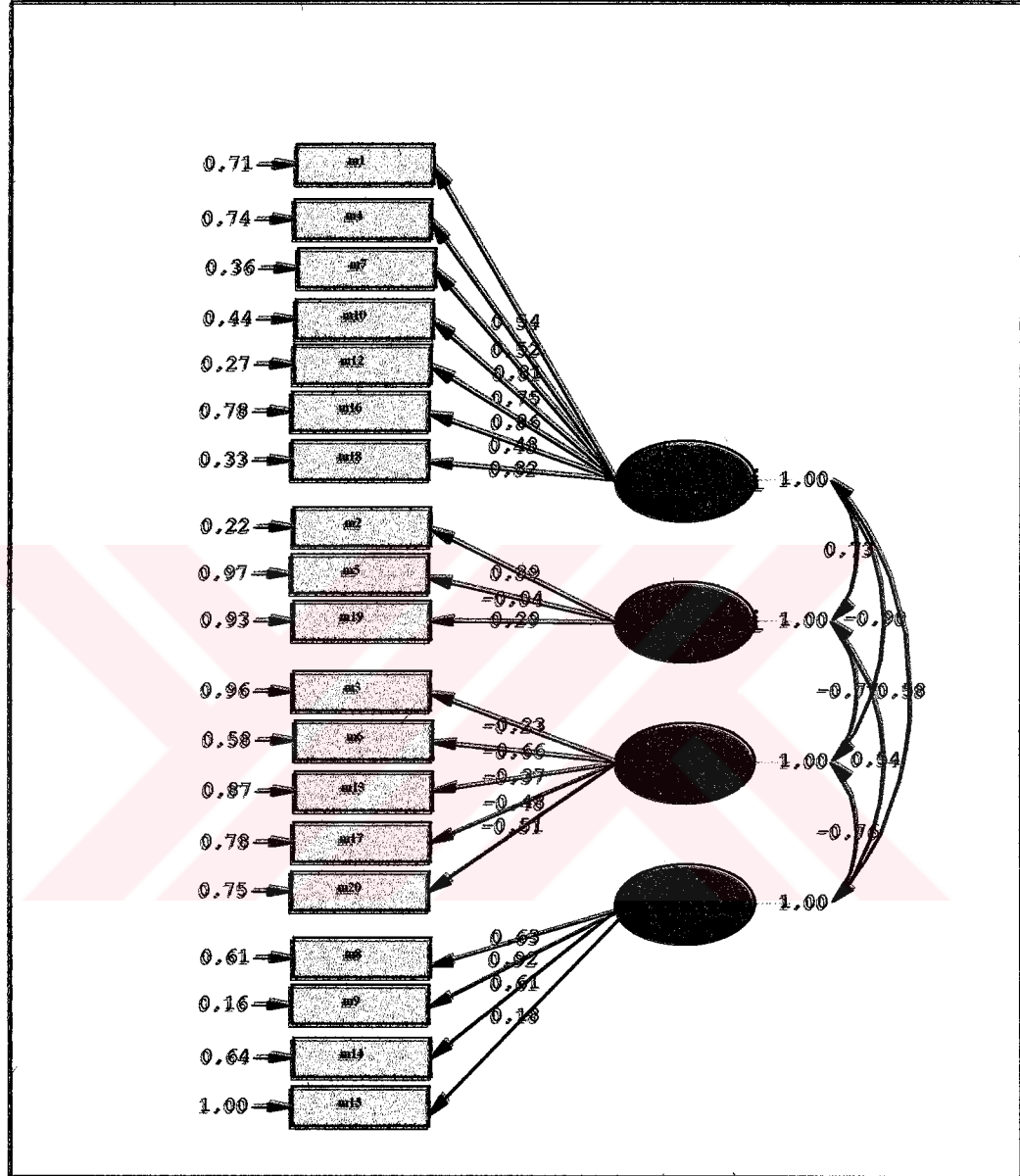
Görüş anketini 20 soru oluşturmaktadır ve derecelendirmek amacıyla beşli likert ölçeği kullanılmıştır. (1) *Kesinlikle katılmıyorum*, (2) *Katılmıyorum*, (3) *Katılıyorum*, (4) *Biraz katılıyorum*, (5) *Tamamen katılıyorum* seçenekleriyle derecelendirilmiştir (Bknz.Ek 3).

Anketin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .84 bulunmuştur. Bu sonuç ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Görüşme anketinin uygulanmasında yönlendirmeyi en aza indirmek amacıyla maddeler grup halinde değil dağınık şekilde yerleştirilmiştir. Yine olumlu yönde işaretleme olasılığını en aza indirebilmek ve yönlendirme riskini yok etmek için derecelendirmeler olumsuzdan olumluya doğru belirlenmiştir.

2.5. Anketin Geçerliliği:

Tablo 3. Doğrulayıcı faktör analizi tablosu.

Hesaplanan veri-faktör uyum indeksi RMSEA (gözlenen ile beklenen arasındaki hata kareleri ortalaması) değeri 0,14 olarak bulunmuştur. Bu değer 0'a yaklaşması ve 0 ile 0,20 arası bir değer olması belirlenen faktör yapısına uygun ölçme yapıldığını gösterir. Anketin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda oluşturulan

anketin, amaçlanan yapıyı ölçtüğü görülmüştür. Maddelerin, belirlenen gruplarda toplandığı verilen madde faktör yükleri ile tespit edilmiştir. Onbirinci maddenin herhangi bir gruba dahil olmadığı, istatistiksel işlemlerde tek başına analiz edilmesine karar verilmiştir.

Diğer bir veri toplama tekniği olarak beden eğitimi öğretmenleri ile yapılan görüşme yöntemi ve uygulanan görüş anketinde öğrencilerin eklediği görüşler kullanılmıştır. Beden eğitimi öğretmenleri ile yapılan yazılı görüşmelerde aşağıda verilen sorular yöneltilmiştir;

1. Beden eğitimi dersinin eğitim sistemindeki yeri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
2. Beden eğitimi dersinin ortaöğretim kurumlarının ikinci ve üçüncü sınıflarında seçmeli olarak yer alması hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
3. Beden eğitimi dersi öğretim programı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
4. Ülkemizde beden eğitimi dersinin işlevselliğini kazanması için önerileriniz nelerdir?

2.6. Verilerin Çözümlemesi:

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik olarak toplanan veriler bilgisayara aktarılarak istatistiksel çözümler için SPSS 12.0 (The Statistical Packet for The Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için ise, 0,05 anlamlılık düzeyi seçilmiştir.

Uygulanan istatistikler;

- Grup maddelerinin her birinin aldığı puanlar toplanarak grubun toplam puanı tespit edilmiş ve grup ortalaması belirlenmiştir. Bu ortalamanın, grup standart sapma değerine göre üç üst değeri ve alt değeri belirlenerek

görüşler, kesinlikle olumsuz, oldukça olumsuz, olumsuz (üç alt değer) ve olumlu, oldukça olumlu, tamamen olumlu (üç üst değer) şeklinde altı kategoride değerlendirilmiştir. Derecelendirmeler uygun aralıklara göre altı kategoriye dönüştürülmüştür.

- Grup c ve grup d yi oluşturan maddeler ile diğer gruplar içinden olumlu veya olumsuz yönde çok belirgin olan maddelerin ayrıca frekans ve yüzde dağılımları hesaplanarak tablolastırılmıştır.
- Cinsiyet ve okul değişkenlerine göre alt ölçekler ve maddeler arasında fark olup olmadığını tespit etmek için independent sample t testi uygulanmıştır.
- Öğretmenlerin söyledikleri benzerlikler göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir.

Daha sonra bu bulgular elde edilen verilere dayalı bulgularla ilişkilendirilip karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin cinsiyet, okul, yaş ve alan sınıflarına göre dağılımları tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin kişisel özellikleri:

DEĞİŞKEN	DÜZEY	f	%
CİNSİYET	Erkek	224	53,7
	Bayan	193	46,3
	Toplam	417	100
OKUL	Genel Lise	247	59,2
	Anadolu Lisesi	170	40,8
	Toplam	417	100
YAŞ	16 yaş	53	12,7
	17 yaş	251	60,2
	18 yaş	111	26,6
	19 yaş	2	0,5
	Toplam	417	100
ALAN	Fen	245	58,8
	Türkçe matematik	126	30,2
	Yabancı dil	18	4,3
	Sosyal	28	6,7
	Toplam	417	100

Tabloda da görüldüğü gibi tutum ölçeğini yanıtlayanların, %53,7’sini erkek öğrenciler, %46,3’ünü bayan öğrenciler oluşturmaktadır. Okul türüne bakıldığında, genel liseler %59,2’lik orana, Anadolu liseleri ise %40,8’lik bir orana sahiptirler. Araştırmaya katılan öğrencilerin %12,7’si 16, %60,2’si 17, %26,6’sı 18, %0,5’i 19 yaşlarındadır. Diğer bir değişken olan öğrencilerin öğrenim gördükleri alanlara bakıldığında %58,8’inin fen alanında, %30,2’sinin türkçe-matematik alanında, %6,7’sinin sosyal alanında ve % 4,3’ünün yabancı dil alanında öğrenim gördüğü görülmektedir.

Görüşme anketini oluşturan maddeler dört gruba ayrılmıştır. Grup a' yı; beden eğitimi dersinin, fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden öğrenciler üzerindeki olumlu katkıları başlığı adı altındaki maddeler, grup b' yi; beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri başlığı adı altındaki maddeler, grup c' yi; beden eğitimi dersi ile ilgili görüşler başlığı adı altındaki maddeler, grup d' yi; nasıl bir beden eğitimi dersi olması gerektiği ile ilgili maddeler oluşturmaktadır.

Tablo 5. Ölçek maddelerinin gruplara göre dağılımı tablosu.

Grup	Soru Numaraları
Grup a	1-4-7-10-12-16-18
Grup b	2-15-19
Grup c	3-6-13-17-20
Grup d	5-8-9-14

Grup a ve b' yi oluşturan maddelerin toplam puanları alınarak grubun ortalaması tespit edilmiştir. Ortalamanın üç puan üst değeri ve alt değeri standart sapma değerine göre belirlenerek, görüşler, kesinlikle olumsuz, oldukça olumsuz, olumsuz, olumlu, oldukça olumlu ve tamamen olumlu şeklinde altı kategoriye dönüştürülerek analiz edilmiştir. Bu analiz sonuçları tablo 7 ve 11'de verilmiştir. Bu analizlerden önce tablo 6'da grup a' yı oluşturan maddelerin frekans ve yüzde dağılımları belirtilmiştir.

Tablo 6. Grup a maddelerinin betimsel istatistik tablosu.

NO	ANKET SORULARI	N	$\bar{X}$	DERECELER				
				Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1	Beden eğt. dersleri, genelbilgi derslerinin yarattığı zihinsel yorgunluğu azaltm. yardımcı olur.	417	3,79	8,9	9,4	16,3	24,5	41
4	Beden eğt. dersinin, fiziksel gelişimi sağlamada ve sağlıklı bir bünyeye sahip olmada önemli rolü vardır	417	3,62	10,1	11,8	17,5	27,1	33,6
7	Beden eğitimi ve spor etkinlikleri yapılarak ergenlik çağına geçişte oluşabilecek olumsuz davranışlardan (kötü alışkanlıklar, olumsuz ilişkiler vb) daha az etkilenilir	417	3,45	13,4	11,5	21,8	22,8	30,5
10	Beden eğitimi ve spor etkinlikleri kendime güven duygumu (cesaret girişimcilik, başarılı olma isteği) geliştirir	417	3,48	10,1	15,1	19,4	27,3	28,1
12	Beden eğitimi ve spor yapmak sınav kaygısını azaltmada yardımcı olur	417	3,34	14,6	11,3	23,7	25,9	24,5
16	Yaşam boyu spor yapm felsefesini benimsemeye beden eğitimi dersinin önemi büyüktür	417	3,46	12,0	13,2	20,9	25,2	28,8
18	Beden eğitimi ve spor etkinlikleri kendimi huzurlu ve gevşemiş hissetmemi sağlar	417	3,57	8,4	13,9	19,2	29,0	29,5

Tablo 7. Grup a (beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerine fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden olumlu katkıları) için betimsel istatistik tablosu.

GÖRÜŞLER	n	Yüzde	$\bar{x}$	s.s
Kesinlikle olumsuz	0	0	4,77	0,95
Oldukça olumsuz	0	0		
Olumsuz	55	13,2		
Olumlu	83	19,9		
Oldukça olumlu	182	43,6		
Tamamen olumlu	97	23,3		
Toplam	417	100		

Grup a' yı oluşturan maddelere öğrencilerin, %13,2'si olumsuz, %19,9'u olumlu, %43,6'sı oldukça olumlu, %23,3'ü tamamen olumlu görüş belirtmişlerdir. Bu sonuca göre, öğrencilerin %13,2'si olumsuz görüşe sahipken %86,7'si olumlu görüşe sahiptir.

Grup a' yı oluşturan maddeler arasından ortalaması çok yüksek veya çok düşük olanlar ayrıca incelenerek tablolandırılmıştır. Bu sonuçlar tablo 4, 5 ve 6 'da verilmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin, beden eğitimi dersleri genel bilgi derslerinin yarattığı zihinsel yorgunluğu azaltmada yardımcı olur görüşleri için betimsel istatistik tablosu.

DERECELER	n	Yüzde	$\bar{x}$	s.s
Kesinlikle katılmıyorum	37	8,9	3,79	1,31
Katılmıyorum	39	9,4		
Biraz katılıyorum	68	16,4		
Katılıyorum	102	24,3		
Tamamen katılıyorum	171	41,0		
Toplam	417	100		

Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,79 değerinde bulunmuştur. Görüşlerin %8,9'u kesinlikle katılmıyorum, %9,4'ü katılmıyorum, %16,3'ü biraz katılıyorum, %24,3'ü katılıyorum, %41'i tamamen katılıyorum yönündedir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %18,3 iken olumlu görüş oranı %81,7'dir.

Tablo 9: Beden eğitimi derslerinin fiziksel gelişimi sağlamada ve sağlıklı bir bünyeye sahip olmadaki rolü için betimsel istatistik tablosu.

DERECELER	n	yüzde	$\bar{x}$	s.s
Kesinlikle katılmıyorum	42	10,1	3,62	1,32
Katılmıyorum	49	11,7		
Biraz katılıyorum	73	17,5		
Katılıyorum	113	27,1		
Tamamen katılıyorum	140	33,6		
Toplam	417	100		

Tablo 9 incelendiğinde, öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,62 değerinde bulunmuştur. Görüşlerin %10,1'i kesinlikle katılmıyorum, %11,8'i katılmıyorum, %17,5'i biraz katılıyorum, %27,1'i katılıyorum, %33,6'sı tamamen katılıyorum yönündedir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %21,8 iken olumlu görüş oranı %78,2'dir.

Tablo 10: Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin huzurlu ve gevşemiş hissetmeyi sağlamadaki rolü için betimsel istatistik tablosu.

DERECELER	n	yüzde	$\bar{X}$	s.s
Kesinlikle katılmıyorum	35	8,4	3,57	1,27
Katılmıyorum	58	13,9		
Biraz katılıyorum	80	19,2		
Katılıyorum	121	29		
Tamamen katılıyorum	123	29,5		
Toplam	417	100		

Tablo 10 incelendiğinde, öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,57 değerinde bulunmuştur. Görüşlerin %8,4'ü kesinlikle katılmıyorum, %13,9'u katılmıyorum, %19,2'si biraz katılıyorum, %29'u katılıyorum, %29,5'i tamamen katılıyorum yönündedir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %22,3 iken olumlu görüş oranı %77,7'dir.

Grup b' yi oluşturan maddelerin tek tek ve grup halinde yüzde frekans dağılımları belirtilmiş sonrasında arasından ortalaması çok yüksek veya çok düşük olanlar ayrıca incelenerek tablolastırılmıştır. Bu sonuçlar tablo 12 ve 13'de verilmiştir.

Tablo 11. Grup b maddelerinin betimsel istatistik tablosu.

NO	ANKET SORULARI	N	$\bar{X}$	DERECELER				
				Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
2	Sınavlara hazırlanma döneminde beden eğitimi dersi zaman kaybıdır	417	3,19	22,5	12,0	16,8	21,3	27,3
15	Beden eğitimi dersi sonrası yaşanan yorgunluk gün içinde beni olumsuz etkiler	417	2,81	27,1	16,1	20,4	22,1	14,4
19	Üniversite sınavına hazırladığım dönemlerde beden eğitimi dersi yerine başka bir ders almak başarıyı arttıracaktır	417	2,71	32,1	19,9	14,9	11,5	21,6

Tablo 12: Grup b (beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri) için betimsel istatistik tablosu.

GÖRÜŞLER	n	yüzde	$\bar{X}$	s.s
Kesinlikle olumsuz	12	2,9	3,64	1,04
Oldukça olumsuz	36	8,6		
Olumsuz	139	33,3		
Olumlu	143	34,4		
Oldukça olumlu	79	18,9		
Tamamen olumlu	8	1,9		
Toplam	417	100		

Grup b' yi oluşturan maddelere öğrencilerin, %2,9'u kesinlikle olumsuz, %8,6'sı oldukça olumsuz, %33,3'ü olumsuz, %34,4'ü olumlu, %18,9'u oldukça olumlu, %1,9'u tamamen olumlu ifade belirtmişlerdir. Bu sonuca göre, öğrencilerin %44,8'i olumsuz görüşe sahipken %55,2'si olumlu görüşe sahiptir.

Tablo 13: Sınavlara hazırlanma döneminde beden eğitimi dersinin zaman kaybı olmasına yönelik betimsel istatistik tablosu.

DERECELER	n	yüzde	$\bar{X}$	s.s
Kesinlikle katılmıyorum	94	22,5	3,19	1,52
Katılmıyorum	50	12		
Biraz katılıyorum	70	16,8		
Katılıyorum	89	21,3		
Tamamen katılıyorum	114	27,3		
Toplam	417	100		

Tablo 13 incelendiğinde, öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3,19 değerinde bulunmuştur. Görüşlerin %22,5'i kesinlikle katılmıyorum, %12'si katılmıyorum, %16,8'i biraz katılıyorum, %21,3'ü katılıyorum, %27,3'ü tamamen katılıyorum yönündedir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %34,5 iken olumlu görüş oranı %65,5'dir.

Grup c' yi oluşturan maddelerin tek tek incelenmesi gerektiğinden grup ortalaması alınmamıştır. Tablo 14'de her sorunun ortalaması ve derecelere göre yüzdeleri bulunmaktadır.

Tablo 14. Grup c (Öğrencilerin beden eğitimi dersi ile ilgili görüşleri) için betimsel istatistik tablosu.

NO	ANKET SORULARI	N	$\bar{X}$	DERECELER				
				Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
3	Beden eğitimi dersi bana yeni beceriler kazandırmıyor	417	3,05	21,8	16,1	19,7	19,9	22,5
6	Beden eğitimi dersine ayrılan haftalık zaman dilimi yetersizdir	417	3,17	22,5	18,5	11,7	13,7	33,6
11	Genellikle aileler beden eğitimi ve sporun öneminin bilincinde değiller	417	3,26	12	17,7	21,6	29,3	19,4
13	Beden eğt. derslerinde genelde bir etkinlik yapılmadı için kendimi sıkılmış hissedirim	417	2,66	28,3	23,3	18	14,6	15,8
17	Öğrencilik hayatımın bundan sonraki dönemlerinde beden eğitimi dersi almak istemem	417	3,57	14,1	11,8	14,7	21,8	37,6
20	Beden eğitimi dersi eğitimin her aşamasında zorunlu olarak yer almalıdır	417	3,31	14,4	18,5	19,7	16,5	30,9

Beden eğitimi dersi bana yeni beceriler kazandırmıyor maddesinin ortalaması 3,05 değerinde bulunmuştur. Öğrencilerin %21,8'i kesinlikle katılmıyorum, %16,1'i katılmıyorum, %19,7'si biraz katılıyorum, %19,9'u katılıyorum, %22,5'i tamamen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %37,9 iken olumlu görüş oranı %62,1'dir.

Beden eğitimi dersine ayrılan haftalık zaman dilimi yetersizdir maddesinin ortalaması 3,17 değerinde bulunmuştur. Öğrencilerin %22,5'i kesinlikle katılmıyorum, %18,5'i katılmıyorum, %11,7'si biraz katılıyorum, %13,7'si katılıyorum, %33,6'sı tamamen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %41 iken olumlu görüş oranı %59'dur.

Genellikle aileler beden eğitimi ve sporun öneminin bilincinde değiller maddesinin ortalaması 3,26 değerinde bulunmuştur. Öğrencilerin %12'si kesinlikle katılmıyorum, %17,7'si katılmıyorum, %21,6'sı biraz katılıyorum, %29,3'ü

katılıyorum, %19,4'ü tamamen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %29,7 iken olumlu görüş oranı %70,3'dür.

Beden eğitimi derslerinde genelde bir etkinlik yapılmağı için kendimi sıkılmış hissedirim maddesinin ortalaması 2,66 değerinde bulunmuştur. Öğrencilerin %28,3'ü kesinlikle katılmıyorum, %23,3'ü katılmıyorum, %18'i biraz katılıyorum, %14,6'sı katılıyorum, %15,8'i tamamen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %51,6 iken olumlu görüş oranı %48,4'tür.

Öğrencilik hayatımın bundan sonraki dönemlerinde beden eğitimi dersi almak istemem maddesinin ortalaması 3,57 değerinde bulunmuştur. Öğrencilerin %14,1'i kesinlikle katılmıyorum, %11,8'i katılmıyorum, %14,7'si biraz katılıyorum, %21,8'i katılıyorum, %37,6'sı tamamen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %25,9 iken olumlu görüş oranı %74,1'dir.

Beden eğitimi dersi eğitimin her aşamasında zorunlu olarak yer almalıdır maddesinin ortalaması 3,31 değerinde bulunmuştur. Öğrencilerin %14,4'ü kesinlikle katılmıyorum, %18,5'i katılmıyorum, %19,7'si biraz katılıyorum, %16,5'i katılıyorum, %30,9'u tamamen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %32,9 iken olumlu görüş oranı %67,1'dir.

Grup d' de yer alan maddelerin tek tek incelenmesi gerektiğinden grup ortalaması alınmamıştır. Tablo 15'da her sorunun ortalaması ve derecelere göre yüzdeleri bulunmaktadır.

Tablo 15. Grup d (Öğrencilerin nasıl bir beden eğitimi dersi olması gerektiği ile ilgili görüşleri) için betimsel istatistik tablosu.

NO	ANKET SORULARI	N	$\bar{X}$	DERECELER				
				Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
5	Beden eğitimi dersi bireye spor kültürünü kazandırmalıdır	417	3,96	7	7	12,1	30,7	43,2
8	Beden eğitimi dersi öğretim programı hazırlanırken görüş sahibi olmak isterim	417	3,68	8,2	9,8	20,8	28,3	32,9
9	Beden eğitimi dersleri uygun alanlarda ve malzemelerle yapılırsa daha fazla ilgimi çeker	417	3,93	7,2	7,7	13,9	27,1	44,1
14	Programda her yıl farklı branşların daha uzun zaman dilimleri içerisinde yer almasını isterim	417	3,42	12,5	12,5	22,3	26,1	26,6

Beden eğitimi dersi bireye spor kültürünü kazandırmalıdır maddesinin ortalaması 3,96 değerinde bulunmuştur. Öğrencilerin %7'si kesinlikle katılmıyorum, %7'si katılmıyorum, %12,1'i biraz katılıyorum, %30,7'si katılıyorum, %43,2'si tamamen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %14 iken olumlu görüş oranı %86'dır.

Beden eğitimi dersi öğretim programı hazırlanırken görüş sahibi olmak isterim maddesinin ortalaması 3,68 değerinde bulunmuştur. Öğrencilerin %8,2'si kesinlikle katılmıyorum, %9,8'i katılmıyorum, %20,8'i biraz katılıyorum, %28,3'ü katılıyorum, %32,9'u tamamen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %18 iken olumlu görüş oranı %82'dir.

Beden eğitimi dersleri uygun alanlarda ve malzemelerle yapılırsa daha fazla ilgimi çeker maddesinin ortalaması 3,93 değerinde bulunmuştur. Öğrencilerin %7,2'si kesinlikle katılmıyorum, %7,7'si katılmıyorum, %13,9'u biraz katılıyorum, %27,1'i katılıyorum, %44,1'i tamamen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %14,9 iken olumlu görüş oranı %85,1'dir.

Programda her yıl farklı branşların daha uzun zaman dilimleri içerisinde yer almasını isterim maddesinin ortalaması 3,42 değerinde bulunmuştur. Öğrencilerin %12,5'i kesinlikle katılmıyorum, %12,5'i katılmıyorum, %22,3'ü biraz katılıyorum, %26,1'i katılıyorum, %26,6'sı tamamen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuca göre olumsuz görüş oranı %25 iken olumlu görüş oranı %75'dir.

Gruplar arasında cinsiyet değişkenine göre fark olup olmadığını tespit etmek için t testi uygulanmış, fark bulunanlar tablolastırılmıştır. Grup a ve grup b grup halinde test edilmiş, grup c ve grup d' deki sorular tek tek analiz edilmiştir. Grup a ve b' de fark bulunmamıştır.

Tablo 16. Cinsiyete göre “Grup a (beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerine fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden olumlu katkıları)” ile ilgili görüşlerin t-testi tablosu.

Grup	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Bayan	193	4,74	0,95	-0,68	415	0,499*
Erkek	224	4,80	0,96			

*p<0,05

Bayan ve erkek öğrencilerin “Beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerine fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden olumlu katkıları” ile ilgili görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t_{0,05_415} = -0,68$). Bu sonuca göre erkek öğrencilerin ve bayan öğrencilerin görüşleri arasında bir benzerlik olduğu söylenebilir.

Tablo 17. Cinsiyete göre “Grup b (beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri)” ile ilgili görüşlerin t-testi tablosu.

Grup	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Bayan	193	3,64	1,02	0,03	415	0,974*
Erkek	224	3,63	1,05			

*p<0,05

Bayan ve erkek öğrencilerin “beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri” ile ilgili görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır

($t_{0.05_415} = -0,68$). Bu sonuca göre erkek öğrencilerin ve bayan öğrencilerin görüşleri arasında bir benzerlik olduğu söylenebilir.

Tablo 18. Cinsiyete göre “Beden eğitimi dersine ayrılan haftalık zaman diliminin yetersiz” oluşuyla ilgili görüşlerin t-testi tablosu.

Grup	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Bayan	193	2,82	1,49	-4,32	415	0,004*
Erkek	224	3,48	1,62			

* $p < 0,05$

Bayan ve erkek öğrencilerin “Beden eğitimi dersine ayrılan haftalık zaman diliminin yetersiz” oluşuyla ilgili görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{0.05_415} = -4,32$). Bu sonuca göre erkek öğrencilerin bu görüşü daha fazla desteklemekte oldukları söylenebilir.

Tablo 19. Cinsiyete göre “Öğrencilik hayatımın bundan sonraki dönemlerinde beden eğitimi dersi almak istemem” görüşlerinin t-testi tablosu.

Grup	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Bayan	193	3,39	1,40	-2,33	415	0,020*
Erkek	224	3,72	1,46			

* $p < 0,05$

Bayan ve erkek öğrencilerin “Öğrencilik hayatımın bundan sonraki dönemlerinde beden eğitimi dersi almak istemem” görüşünü karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{0.05_415} = -2,33$). Bu sonuca göre erkek öğrencilerin bu görüşü daha fazla desteklemekte oldukları söylenebilir.

Tablo 20. Cinsiyete göre “Beden eğitimi dersinin eğitimin her aşamasında zorunlu olarak yer almasıyla” ilgili görüşlerin t-testi tablosu.

Grup	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Bayan	193	3,07	1,38	-3,18	415	0,002*
Erkek	224	3,52	1,46			

* $p < 0,05$

Bayan ve erkek öğrencilerin “Beden eğitimi dersinin eğitimin her aşamasında zorunlu olarak yer almasıyla” ilgili görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{0,05_415} = -3,18$). Bu sonuca göre erkek öğrencilerin bu görüşü daha fazla desteklemekte oldukları söylenebilir.

Tablo 21. Cinsiyete göre “Beden eğitimi dersinin bireye spor kültürünü kazandırmasıyla” ilgili görüşlerin t-testi tablosu.

Grup	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Bayan	193	4,09	1,03	2,07	415	0,035*
Erkek	224	3,85	1,34			

* $p < 0,05$

Bayan ve erkek öğrencilerin “Beden eğitimi dersinin bireye spor kültürünü kazandırmasıyla” ilgili görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{0,05_415} = 2,07$). Bu sonuca göre bayan öğrencilerin bu görüşü daha fazla desteklemekte oldukları söylenebilir.

Gruplar arasında okul türü değişkenine göre fark olup olmadığını tespit etmek için t testi uygulanmış, fark bulunanlar tablolaştırılmıştır. Grup a ve grup b grup halinde test edilmiş, grup c ve grup d’ deki sorular tek tek analiz edilmiştir.

Tablo 22. Okul türüne göre “Grup a (beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerindeki fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden olumlu katkıları)” ile ilgili görüşlerinin t-testi tablosu.

Grup	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Genel lise	247	4,69	0,94	-2,11	415	0,035*
Anadolu lisesi	170	4,89	0,96			

* $p < 0,05$

Genel lise ve Anadolu lisesi öğrencilerinin “Grup a (beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerindeki fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden olumlu katkıları)” ile ilgili görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{0,05_415} = -2,11$). Bu sonuca

göre Anadolu lisesi öğrencilerinin bu görüşü daha fazla desteklemekte oldukları söylenebilir.

Tablo 23. Okul türüne göre “Beden eğitimi dersine ayrılan haftalık zaman diliminin yetersizliği ” ile ilgili görüşlerinin t-testi tablosu.

Grup	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Genel lise	247	3,04	1,56	-2,05	415	0,041*
Anadolu lisesi	170	3,36	1,63			

*p<0,05

Genel lise ve Anadolu lisesi öğrencilerinin “Beden eğitimi dersine ayrılan haftalık zaman diliminin yetersizliği” ile ilgili görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{0.05_415} = -2,05$). Bu sonuca göre Anadolu lisesi öğrencilerinin bu görüşü daha fazla desteklemekte oldukları söylenebilir.

Tablo 24. Okul türüne göre “Beden eğitimi derslerinde işlenen konular çeşit olarak çok kısıtlıdır” görüşleri ile ilgili t-testi tablosu.

Grup	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Genel lise	247	2,90	1,48	4,24	415	0,001*
Anadolu lisesi	170	2,32	1,28			

*p<0,05

Genel lise ve Anadolu lisesi öğrencilerinin “Beden eğitimi derslerinde işlenen konular çeşit olarak çok kısıtlıdır” ile ilgili görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{0.05_415} = 4,24$). Bu sonuca göre genel lisesi öğrencilerinin bu görüşü daha fazla desteklemekte oldukları söylenebilir.

Tablo 25. Okul türüne göre “Beden eğitimi dersi öğretim programı hazırlanırken görüş sahibi olmak isterim ” görüşleri ile ilgili t-testi tablosu.

Grup	N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Genel lise	247	3,55	1,30	-2,59	415	0,010*
Anadolu lisesi	170	3,86	1,16			

*p<0,05

Genel lise ve Anadolu lisesi öğrencilerinin “Beden eğitimi dersi öğretim programı hazırlanırken görüş sahibi olmak isterim” ile ilgili görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{0.05, 415} = -2,59$). Bu sonuca göre Anadolu lisesi öğrencilerinin bu görüşü daha fazla desteklemekte oldukları söylenebilir.

Beden eğitimi öğretmenleri ile yapılan yazılı görüşmelerden elde edilen ortak düşünceler aşağıda sunulmuştur.

Beden eğitimi dersinin eğitim sistemindeki yeri hakkındaki görüşleriniz nelerdir sorusundaki öğretmenlerin ortak düşünceleri şunlardır; beden eğitimi dersine gerektiği kadar önem verilmediğinden olması gereken yerde değildir, okullarda verimsiz bir ders olarak işlenmektedir. Beden eğitimi dersinin eğitim sistemindeki yerini alabilmesi için insan sağlığının öneminin bilincine varılarak program hazırlanırken öncelik tanınmalı, spor alanları ve tesisleri yapılmalı, geniş kitlelere hitap edebilecek spor organizasyonları yapılmalıdır.

Beden eğitimi dersinin, ortaöğretim kurumlarının ikinci ve üçüncü sınıflarında seçmeli olarak yer alması hakkındaki görüşleriniz nelerdir sorusundaki öğretmenlerin ortak düşünceleri şu yöndedir; beden eğitimi dersinin seçmeli olmasını kesinlikle desteklemiyorlar, beden eğitiminin yaşa göre ayrılamayacağını, 7’den 70’e her yaş için gerekli olduğunu, öğrencilerin spor yapmaya zaman bulamadıklarını en azından beden eğitimi derslerinde bu ihtiyacın giderildiğini, spor yapma alışkanlığı kazandırılması için gerekliliğini vurgulamışlardır.

Beden eğitimi dersi öğretim programı hakkındaki görüşleriniz nelerdir sorusuna öğretmenlerin verdikleri ortak cevaplar şunlardır; öğretim programının yeterli olduğunu ve okulların imkan ve koşullarına göre şekillendiğini, uygulamada eksikliklerin ve aksaklıkların meydana geldiğini, bunu engellemenin ya da buna sebep olmanın öğretmenin elinde olduğunu vurgulamışlardır.

Ülkemizde beden eğitimi dersinin işlevselliğini kazanması için önerileriniz nelerdir sorusuna öğretmenlerin ortak düşünceleri şu yöndedir; spor alanlarının ve malzemelerinin yeterli hale getirilmesi, boş zamanların öneminin farkına varılması, ailelerin spora bakış açısının olumlu yönde gelişmesi ve en önemlisi beden eğitimi öğretmenlerinin derslerine sahip çıkarak beden eğitimi dersine gerekli işlevselliği kazandırmalıdır.

4. TARTIŞMA

Elde edilen verilerin istatistiksel işlemlerden geçirilmesi sonucunda ulaşılan bulgular, çalışmanın amacına yönelik tespit edilen alt problemlere göre değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

- Beden eğitimi dersinin seçmeli ders olarak işlenmesi ile ilgili görüşler;

Öğrenciler, “beden eğitimi dersinin, eğitimin her aşamasında zorunlu olarak yer alması gerektiğini” belirtmişlerdir. Bu görüşe paralel olarak belirtilebilecek diğer düşünce ise “öğrencilerin üniversite sınavına hazırlanma döneminde beden eğitimi dersi yerine başka bir dersin alınmasının başarıyı etkilemeyeceği” görüşüdür. Bunun yanı sıra “öğrencilerin bundan sonraki öğrencilik hayatlarında beden eğitimi dersini almak istemediklerini” belirttikleri görüşleri ile “beden eğitimi dersinin zorunlu olması gerektiğine” yönelik görüşleri çelişmektedir.

Ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi dersinin programda seçmeli olarak işlenmesinde yaşanan aksaklıklar vardır. Öğrenciler de ankette bu konu ile ilgili tepkilerini belirtmişlerdir. Okul idaresinin kararına göre beden eğitimi dersini tercih etmede veya etmemede öğrencilere seçme hakkı verilmemektedir. Bu da öğrencilerin bu dersi sevse de sevmese de tepki göstermesine yol açmaktadır. Öğrenciler ankete ekledikleri görüşlerde tepkilerini şu şekilde belirtmişlerdir; “Beden eğitimi dersinin seçmeli olmasını istemediklerini” veya “beden eğitimi dersini seçmek istemedikleri halde bu dersi almak zorunda kaldıklarını” belirtmişlerdir. “Beden eğitimi dersinin seçiminin okul idaresi ile ilgili değil öğrenci iradesi ile ilgili olması gerektiğini, okullarda beden eğitimi ve spor etkinlikleri sayesinde şiddetin engellenebileceğini” dile getirmişlerdir.

Ortaöğretim kurumlarında uygulanan beden eğitimi dersi ile öğrencilerde kazandırılmak istenen en önemli davranış, öğrencilerin ortaöğretim sonrasındaki yaşantılarında düzenli spor yapma alışkanlığı kazanmaları olmaktadır (Sunay, 1996). “Öğrencilerin, yaşam boyu spor yapma felsefesini benimsemeye beden eğitimi

dersinin önemi büyüktür” görüşünü desteklemeleri (%75) bu düşüncenin geçerliliğini kanıtlamaktadır.

Öğrencilerin, “beden eğitimi ve spor etkinliklerinde alan ve malzeme yeterliliğinin derse olan ilgi ve motiveyi arttıracak” görüşünü destekledikleri (%85) tespit edilmiştir. Yine öğrencilerin ekledikleri görüşler arasında “derse olan ilginin mevcut malzeme ve tesis ile şekillendiği” yer almaktadır. (Kenyon, Mc Pherson, 1973) tarafından yapılan, öğrencileri spora yönlendirme konulu çalışmadan elde ettikleri sonuçlara göre, beden eğitimi ve spora yüklenen değerle okullara yüklenen değerler arasında benzerlik ne kadar çoksa sistemli spora katılımın oranı da o kadar yüksektir. Buna göre içinde bulunulan ortamda ne kadar çok tesis ve spor yapma imkanı bulunuyorsa, düzenli spor yapma alışkanlığı da o ölçü de artabilecektir. Bu sonuç öğrencilerin görüşlerini destekler niteliktedir.

- Beden eğitimi dersi öğretmenlerinin beden eğitimi dersinin seçmeli olarak işlenmesi ile ilgili görüşleri;

Görüşme yapılan beden eğitimi öğretmenlerinin ortak görüşleri, dersin programda zorunlu olarak yer alması gerektiği yönündedir. Beden eğitimi etkinliklerinin, cinsiyete, yaşa göre ayrılamayacağı, her yaşta ve dönemde gerekliliğinin önemini vurgulamışlardır. Günümüz koşullarında ortaöğretim gençliğinin spor yapmaya zaman ve fırsat bulamadığı düşünüldüğünde okullarda ders içi ve ders dışı spor etkinlikleriyle bu ihtiyacın karşılanmasının öneminin büyüklüğüne dikkat çekmişlerdir. Yine beden eğitimi dersinin spor yapma alışkanlığının kazandırılması için gerekliliğini vurgulamışlardır.

- Öğrencilerin beden eğitimi dersinin olumlu ve olumsuz katkıları ile ilgili görüşleri;

Spor yapmanın insan organizmasının iki sistemi üzerinde olumlu etkilerinin olduğu kesinlik kazanmıştır. Bunlar, kalp-damar sistemi ve kas-kemik (hareket) sistemidir. Bunun yanı sıra beden eğitiminin hormonlar ve iç organlar üzerinde de

olumlu etkilerini kanıtlayan çok sayıda araştırmanın bulunduğu belirtilmektedir (Sunay, 1996). Öğrenciler, “beden eğitimi dersinin fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden olumlu katkı sağladığı” görüşündedir. (Yıldırım, Yetim, Şenel, 1996) farklı cinsiyetteki ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersinden beklentileri üzerine yaptıkları benzer bir araştırmada, beden eğitimi dersi ile geliştirilen fiziksel görünüme ilişkin amaçların ortaöğretim öğrencileri için oldukça önemli olduğunu tespit etmişlerdir.

Öğrenciler, “beden eğitimi dersinin, genel bilgi derslerinin yarattığı zihinsel yorgunluğu azaltmada önemli rolü olduğu” görüşünü yoğun olarak (%82) belirtmişlerdir. (Gökmen, 1988) konuyla ilgili yapmış olduğu benzer bir araştırma, kültür derslerinin yarattığı zihin yorgunluğunun giderilmesinde spor etkinliklerinin önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla yoğun bir sınav temposunda olan ortaöğretim gençliğinin boş zamanlarını beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle değerlendirmeleri, gerek enerjinin boşaltılması, gerekse zihinsel yorgunluğun giderilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Beden eğitimi derslerinin fiziksel gelişimi sağlamada ve sağlıklı bir bünyeye sahip olmadaki rolü ile ilgili ve beden eğitimi ve spor etkinliklerinin huzurlu ve gevşemiş hissetmeyi sağlamadaki rolü ile ilgili öğrenci görüşlerinin olumlu yöndeki yoğunluğu dikkat çekicidir.

Eğitim sistemimizin sınava dayalı oluşu, öğrencilerin özellikle özel yetenek dersleri üzerindeki görüşlerini etkilemektedir. Öğrencilerin, beden eğitimi dersinin olumsuz etkileri ile ilgili görüşlerinin oranı (%55) belirgin değildir. Bu görüşler arasında belirginleşen, %65’lik oranla “sınavlara hazırlanma döneminde beden eğitimi dersinin zaman kaybı olduğuna” yönelik görüştür. (Yaka, 1991) bu konuyla ilgili yaptığı bir araştırmada, gençteki duygusal gelişimde, onun yaratıcılığında, sosyalleşmesinde, ayrıca beden-zihin işbirliğinin sağlanmasında çok önemli yeri olan resim, müzik ve beden eğitimi gibi derslerin gereksiz ve yararsız dersler haline getirilmiş olduğunu belirtmektedir.

- Üniversite sınavına hazırlanma aşamasında beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerindeki etkisi ile ilgili görüşler;

Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin kaygı düzeyini azalttığı bilinmektedir. Öğrenciler, “beden eğitimi ve spor etkinlikleri yaparak yaşadıkları sınav kaygısının azaldığını” (%75) belirtmişlerdir. Bir çok öğrencinin sınava hazırlık döneminde veya sınavda kaygı düzeyinin yüksek olması sebebiyle yaşadığı olumsuzluklar düşünüldüğünde beden eğitimi ve spor etkinliklerinin bu dönemdeki önemi daha iyi anlaşılabilir. Yine öğrenciler, “üniversite sınavına hazırlanma döneminde beden eğitimi dersi yerine başka bir ders almanın başarılarını arttıracığına” yönelik olumsuz cevaplarıyla beden eğitimi dersinin gerekliliğine dikkat çekmişlerdir. Ankete eklenerek belirtilen görüşlerde, öğrenciler sınavlara hazırlık döneminde çok yoğun bir çalışma ve stres içerisinde bulunduklarını, bu ortamdan uzaklaşabilmek için özellikle ortaöğretim son sınıf ders programlarında beden eğitimi dersinin yer alması gerektiğini belirtmişlerdir.

- Görüşler arasında cinsiyet değişkenine göre farklılıklar,

Beden eğitimi dersinin olumlu ve olumsuz katkıları ile ilgili erkek öğrenciler ve kız öğrenciler arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Öğrencilerin, beden eğitimi dersi ile ilgili görüşleri ve nasıl bir beden eğitimi dersi istedikleri ile ilgili görüşleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Erkek öğrencilerin, “beden eğitimi dersine ayrılan haftalık zaman dilimi yetersizdir”, “beden eğitimi dersi eğitimin her aşamasında zorunlu olarak yer almalıdır” görüşlerini kız öğrencilerden daha fazla destekledikleri tespit edilmiştir. Bayan öğrencilerin ise “beden eğitimi dersi bireye spor kültürünü kazandırmalıdır” görüşünü erkek öğrencilere göre daha fazla destekledikleri tespit edilmiştir.

Yapılan bir çok araştırmada beden eğitimi dersi ile ilgili görüşler arasında cinsiyete göre farklılıklar bulunmuştur. (Sunay, 1995) yaptığı çalışmada kızlar ve erkeklerin bedensel etkinliklere katılma düzeyleri arasında ve katıldıkları bedensel etkinlik türleri ile spor dalları arasında farklılıklar tespit edilmiştir. Bayanlar için güç,

bedensel temas ve dayanıklılığı vurgulayan spor dallarının geleneksel olarak kabul edilebilirliğinin düşük, beceri, güzellik ve zarafeti vurgulayan spor dallarının kabul edilebilirliğinin yüksek olduğunu belirtmektedir. Yine (Özer, Aktop, 2003) yaptıkları araştırmada, cinsiyet farklılığı estetik boyutunda gözlenmiş, erkekler estetik boyutunda kızlardan daha düşük puan elde etmişlerdir. (Yıldıran, Yetim, Şener, 1996) yaptıkları benzer bir araştırmada kız öğrencilerin beden eğitimi derslerinden beklentilerinin sosyal, zihinsel, etik, estetik, ritmik ve koordinatif nitelikler üzerinde yoğunlaştığı, erkek öğrencilerin ise beden eğitiminin fiziksel gelişim amacını ön plana çıkardıkları görülmektedir.

- Görüşler arasında okul değişkenine göre farklılıklar,

Okul değişkenine göre bildirilen görüşler incelendiğinde ortaya çıkan anlamlı farklılıklar şu yöndedir;

“Beden eğitimi dersinin öğrenciler üzerindeki fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden olumlu katkıları” ile ilgili görüşlerde, “beden eğitimi dersine ayrılan haftalık zaman diliminin yetersizliği” ile ilgili görüşlerde Anadolu Lisesi öğrencilerinin Genel lise öğrencilerine göre daha yüksek ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. “Beden eğitimi derslerinde işlenen konular çeşit olarak çok kısıtlıdır” görüşünde ise Genel Lise öğrencilerinin Anadolu Lisesi öğrencilerine göre daha yüksek ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir.

Bu sonuçlardan hareketle, Anadolu Lisesi öğrencilerinin amaca uygun, ilgiye ve ihtiyaca cevap veren, verimli beden eğitimi ve spor etkinlikleri yapmaları dolayısıyla beden eğitiminin gerek fiziksel gerekse ruhsal gelişim yönünden sağlayacağı katkıların daha fazla bilincinde oldukları, çevresel faktörlerin bu sonuca etki edebileceği görüşleri savunulabilir.

- Ölçekte tartışmaya değer bulunan diğer bulgulara aşağıda değinilmiştir;

Beden eğitim dersinin öğrenciler tarafından sevilmesi ve kabul görmesi, beden eğitimi öğretmeni ile ilişkili olduğu görülmüştür,

Beden eğitimi dersi programında yer alan branşların çeşit bakımından zenginleştirilmesi ve ilgi alanlarına göre istedikleri branşı tercih etmeleri öğrencilerin önerileri arasında yer almıştır,

Spora yönelmede ailede verilen eğitime dikkat çekilmiştir. Ailenin spor etkinliklerine karşı olan ilgisi ve tutumu, bireyin spora yönelmesine ve sporu yaşam tarzı olarak benimsemesine şekil vermektedir. (Sönmez, Sunay, 2004) yaptıkları benzer çalışmada, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine gereken önemi verirken, ailelerin derse gereken önemi vermedikleri saptanmıştır. Yine (Başer, 1986) yaptığı benzer bir araştırmada da, velilerin beden eğitimi ve spor dersini diğer dersler gibi çok gerekli bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrenciler, beden eğitimi dersi ile sağlıklı olma, fiziksel gelişimi sağlama, düzenli spor yapma alışkanlığı kazanma yönünde olumlu görüşlere sahiptirler. Özellikle, çok yoğun stres ve baskının yaşandığı sınava hazırlık döneminde, beden eğitimi dersleri sayesinde yapılan spor etkinliklerinin zihinsel yorgunluğu azaltmada, kaygı ve stresi azaltmada, huzurlu ve gevşemiş hissetmede büyük öneme sahip olduğu dolayısıyla beden eğitimi dersinin programda yer alması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenler de aynı doğrultuda görüş belirtmişlerdir. Ayrıca sınava hazırlık döneminde beden eğitimi yerine başka bir dersin alınmasıyla da başarının etkilenmeyeceği vurgulanmıştır. Ancak sınava dayalı bir eğitim sistemimizin oluşu öğrencilerin görüşleri üzerinde etkili olmaktadır. Bu yüzden büyük bir oran olmamasına rağmen beden eğitimi dersinin sınavlara hazırlanma döneminde gereksiz olduğuna dair görüş ortaya çıkmıştır. Sonuçlar incelendiğinde, cinsiyet ve okul değişkenlerinin arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre, beden eğitimi dersinin zorunluluğu ve ders saati ile ilgili konularda erkek öğrencilerin görüşleri kız öğrencilere göre beden eğitimi dersini destekler yöndedir. Kız öğrenciler ise, beden eğitimi dersinin spor kültürünü kazandırması amacıyla ilgili görüşü daha fazla desteklemektedir. Okul değişkenine göre farklılıklar incelendiğinde, Anadolu Lisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersi ile ilgili tutumlarının daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır.

Beden eğitimi derslerinin daha ilgi çekici hale getirilebilmesi için öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda içerik ve etkinlik olarak zenginleştirilmesi gerektiği belirtilerek spora ilgi duymada ailenin önemi vurgulanarak bu konuda ailelerin yaklaşımlarının ve bilgi düzeylerinin yetersizliği belirtilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına dayanarak şu öneriler getirilmiştir;

- **Beden eğitimi dersinin önemi vurgulanarak programda zorunlu ders olarak yer alması sağlanmalıdır.**
- **Beden eğitimi dersi içeriğinin zenginleştirilerek öğrencilerin ilgi ve yönelimlerinin artırılması sağlanmalıdır.**
- **Beden eğitimi dersi öğretim programı hazırlanırken öğrenci görüşlerine yer verilmelidir.**
- **Beden eğitimi dersi öğretim programının öğrenci beklentisi göz önünde bulundurularak ilgi çekici etkinlikleri kapsamı sağlanmalıdır.**
- **Beden eğitimi dersi öğretmenleri alanlarında gerçekleşen yenilikleri takip ederek uygulamaya geçirmelidirler.**
- **Bireye, aileden başlayıp okulda devam eden eğitim süreci içerisinde düzenli spor yapma alışkanlığı kazandırılmalıdır.**
- **Avrupa Birliği'ne girme çabası içerisinde olan Türkiye'nin çağdaş gelişmelerden geri kalmaması için beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirme sistemini ve okullarımızdaki beden eğitimi öğretim programlarını gözden geçirip, ülke koşullarına uygun şekilde Avrupa Birliği Ülkelerindeki programlarla paralellik sağlamalıdır.**

ÖZET

Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Dersinin Seçmeli Ders Olarak İşlenmesinin Öğrenciler Gözüyle Değerlendirilmesi.

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretimde beden eğitimi dersinin seçmeli olarak işlenmesinin öğrenciler üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırmaya Ankara il merkezinde eğitim öğretim veren 6 liseden (3 Genel, 3 Anadolu lisesi) toplam 417 öğrenci (224 erkek, 193 kız) ile bu okullarda görev yapan 20 beden eğitimi öğretmeni katılmıştır. Öğrencilere liselerde uygulanan beden eğitimi dersinin seçmeli olmasıyla ilgili hazırlanan tutum ölçeği uygulanmıştır. Beden eğitimi öğretmenleri ile görüşme yapılmıştır. Ölçekten elde edilen veriler frekans ve yüzdelerle açıklanmış ve yorumlanmıştır. Karşılaştırmalarda t testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için ise 0,05 anlamlılık düzeyi seçilmiştir.

Araştırma sonucunda, beden eğitimi dersinin sağlıklı olmayı, fiziksel gelişimi sağlamayı, düzenli spor yapma alışkanlığı kazanmayı sağladığı, özellikle üniversite sınavına hazırlanma aşamasında zihinsel yorgunluğu azaltmada, kaygı ve stresi azaltmada, huzurlu ve gevşemiş hissetmede büyük öneme sahip olduğu dolayısıyla programda yer alması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin görüşleri arasında cinsiyet ve okul değişkenine göre farklılıklar olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: : Beden Eğitimi ve Spor, Ortaöğretim, Seçmeli Ders, Beden Eğitimi Dersi.

SUMMARY

Evaluation of Physical Education Lessons as Elective Courses in Secondary Education Schools by Students.

The purpose of this study was to determine the evaluation of physical education lessons as elective courses in secondary education schools by students. Totally 417 students (224 boys, 193 girls) from 6 high schools (3 general, 3 anatolian) in Ankara and 20 physical education teachers in these schools participated in this research. The attitude scale about physical education lessons as elective courses in secondary education schools was given to the students. The interview was made with physical education teachers. The data obtained from the scales have been explained and interpreted with numbers and percentages. Independent sample t test has been used in comparisons and alpha level of 0,05 was set for Statistical significance for all analyzes.

Based on the results of this investigation, it can be seen that, physical education is very important in fitness and physical development, in acquiring the habit of making sports regularly and moreover it is very important in decreasing stress and anxiety and feeling ease and relax in the pace of preparation to university exams. So, it must take a part in the curriculum. It is determined that, there are some differences between the opinions of students, according to the variable of sex and school.

Key Words: Physical Education and Sport, Secondary Education, Elective Course, Physical Education Lesson.

KAYNAKLAR

- ARACI, H. (1999). Okullarda Beden Eğitimi. Ankara. Bağırhan Yayınevi.
- BAŞER, E. (1986). Spor Psikolojisi. Ankara. MEB ve Spor Bakanlığı BTG Müdürlüğü Sağlık Dairesi Yayınları.
- BOZKURT, N. (2003). Üniversite Giriş Sınavı. Ankara. Çağdaş Eğitim, Sayı; 296, Mart.
- CASTELLI, D., RINK, J. (2003). A Comparison of High and Low Performing Secondary Physical Education Programs. USA. Human Kinetics Publishers.
- COUNCIL OF PHYSICAL EDUCATION FOR CHILDREN, (2004). Physical Education is Critical To a Complete Education. A Position Paper From the National Association for Sports and Physical Education.
- ÇAKMAKÇI, S. (2001). Okullardaki Beden Eğitimi Dersinin ve Faaliyetlerinin Öğrencilerin Sosyalleşmesine Etkileri. Kütahya. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- ÇAM, İ. (1999). Lise ve Dengi Okullarda Spor Motivasyonu İle Beden Eğitimi Dersi Motivasyonunun Karşılaştırılması. İzmir. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi.
- DEMİRHAN, G. (2001). İlköğretim Okulları Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının Herkes İçin Yaşam Boyu Spor Açısından İncelenmesi. Ankara. Çağdaş Eğitim.
- DEMİRHAN, G. (2003). Dünyada Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme. Ankara. Çağdaş Eğitim.

- GÖKMEN, H. (1988). Gençlerin Gelişmelerinde Beden Eğitimi Rolü. Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sorunları VI. Öğretim Toplantısı. TED Yayınları. Ankara.
- GÜRAY, E. (2002). İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi Hakkında Düşünceleri ve Beklentileri. Sakarya Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- HARDMAN, K., MARSHALL, J.J. (2000). The World-Wide Survey Of The State and Status of School Physical Education. University of Manchester.
- İMAMOĞLU, F. (1992). Beden Eğitimi ve Sporun Genel Eğitim İçinde Yeri. Eğitim Dergisi. Cilt 1, Sayı 2.
- KAĞITÇIBAŞI, Ç. (1999). İnsan ve İnsanlar. İstanbul. Evrim Yayınları.
- KAPTAN, S. (1995). Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri. Ankara. Tekışık Web Ofset Tesisleri.
- KARASAR, N. (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- KENYON, G.S., Mc, PHERSON. (1973). Becoming Involved in Physical Activity and Sport: A Process of Socialization, Physical Activity Human Growth and Development, New York, London, Academic Press.
- MEB, "Ortaöğretim Öğretim Programları", 1998, Ankara.
- OKA, A. (1986). Sosyalleşme Süreci ve Spor. Ankara. G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- ÖZER, D., AKTOP, A. (2003). İlköğretim Öğrencileri İçin Hazırlanmış Bir Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Adaptasyonu. Ankara. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 14 (2).
- ÖZMEN, Ö. (1999). Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni. Ankara. Bağırman Yayınevi.
- ÖZTÜRK, F. (1998). Toplumsal Boyutlarıyla Spor. Ankara. Bağırman Yayınevi.

- SALVARA, M.I., BOGNAR, J. Elementary School Physical Education Curriculum In Greece.
- SÖNMEZ, T., SUNAY, H. (2004). Ankara'daki Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Sorunlarına İlişkin Bir İnceleme. Ankara. Milli Eğitim Dergisi, Sayı 162.
- STUART J. F., (2003). Girls' Physical Activity During High School Physical Education: Influences of Body Composition and Cardiorespiratory Fitness.
- SUNAY, Y. (1995). Ankara İlinde Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Görüşleri. Ankara.Yüksek Lisans Tezi. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SUNAY, H., SUNAY, Y. (1996). Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve Gerçekleşme Düzeyi. Ankara. *Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt 1, Sayı 4.
- ŞENEL,Ö., (1998). İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Müfredat Programına Entegre Edilen Fizyolojik Parametreleri Üzerindeki Etkileri. Ankara. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt 3, Sayı 4, Gazi yayınevi.
- YAKA, A., (1991). Eğitimde Bütünlük Kavramı Açısından Okullarda Beden Eğitiminin Yeri ve Önemi. İzmir. I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu. MEB Yayınları.
- YALÇINER, M., (1991). Beden Eğitim ve Sporun Milli Eğitim Bütünlüğü İçerisindeki Yeri. İzmir. I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu. MEB Yayınları.
- YILDIRAN, İ., YETİM, A., ŞENEL, Ö., (1996). Farklı Cinsiyetteki Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri.

Ankara. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt 1, Sayı 1. Gazi Yayınevi.

YOUNG, J. C., (1997). National Standards for Physical Education. Eric Clearinghouse on Teaching and Teacher Education Washington DC.

6

EKLER

EK – 1

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Kültür
SAYI : B.08.4.MEM.4.06.00.11.070/ 4459
KONU : Araştırma İzni

22 /12/ 2004

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürlüğü)

İLGİ: 02.11.2004 tarih ve 11424 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yüksek Lisans programı öğrencisi Oğuzhan DALKIRAN'ın ek yazıda isimleri belirtilen İlimiz okullarında araştırma yapabilmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Bakanlığımız; Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı'nın 16/12/2004 tarih ve 5311 sayılı yazısı ilişikte gönderilmiştir.

Araştırma sonucunun bir örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi hususunda gereğini rica ederim.

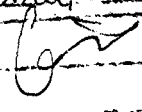

Murat Bey BALTA
Vali a.
Milli Eğitim Müdür V.

EKLER:

EKİ, 1-Bakanlık Emri

*Sayın, Ferid
Panaman
Oğuzhan'a
verilmiştir*

*Oğuzhan Dalkıran'a
verilmiştir*

ANKARA ÜNİVERSİTESİ	
BEDEN EĞİTİMİ VE	
SPOR YÜKSEKOKULU	
Kayıt No: 3011704/962	
	
Adı Soyadı: _____	
T.C. Kimlik No: _____	
Doğum Yılı: _____	
Doğum Yeri: _____	
Fotograf: _____	
Ogr. İler: _____	
Mali İşler: _____	

EGİTİM
%100
DESTEK

DANISMA
444 0 632
H A T T I

İl Milli Eğitim Müdürlüğü Kültür Bölüm
TEL: (0 312) 212 46 42 - 413 37 04 - 212 66 40/184

20.12.2004

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.08.0.APK.0.03.01.10/ 5311
KONU : Araştırma izni

16.12.2004

ANKARA VALİLİĞİNE
(İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

İLGİ : Ankara Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 02.12.2004 tarih ve B.08.4.MEM.4.06.00.
11 -070/4150/11424 sayılı yazınız.

Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yüksek Lisans programı öğrencisi Oğuzhan DALKIRAN'ın "Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Dersinin Seçmeli Ders Olarak İşlenmesinin Öğrenciler Gözüyle Değerlendirilmesi" konulu araştırma anketini Cumhuriyet Lisesi, Kaya Beyazıtöğlü Lisesi, Ayrancı Lisesi, Hasan Ali Yücel Anadolu Öğretmen Lisesi, Gazi Anadolu Lisesi ve Fethiye Kemal Mumcu Anadolu Lisesinde uygulama izin talebi incelenmiştir.

Araştırma sonucunun bir örneğinin Bakanlığımıza verilmesi kaydıyla araştırmanın yapılması uygundur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Nurettin KONAKLI

Bakan a.

Kurul Başkanı V.

EK _____:

Ek 1- Ölçek-(1 Adet-2 Sayfa)

1059
21.12.2004
3757
12.12.2004
R.UTU

DANISMA
444 0 632
H A T T I

M.E.B. Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı Bakanlıklar / ANKARA
Tel : 425 00 86 – 425 33 67

Faks : 418 64 01
E-Posta : apk@meb.gov.tr
İnt.adresi : www.meb.gov.tr

EK-2

YÖNERGE

Görüşme soruları, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Yüksek Lisans Programında yürütülmekte olan **Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Dersinin Seçmeli Ders Olarak İşlenmesinin Öğrenciler Gözüyle Değerlendirilmesi** konulu tez çalışmasına ilişkin verilerin bir kısmını toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme, ortaöğretimde beden eğitimi dersinin seçmeli olarak işlenmesi ile ilgili olarak, beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerinin alınması amacıyla yöneliktir. Görüşme soruları, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında örneklem grubu olarak belirlenen okullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine uygulanmaktadır.

Görüşme sorularına vereceğiniz gerçekçi ve içtenlikli yanıtlar araştırmaya büyük katkı sağlayacağından, ilginiz ve titizliğiniz için şimdiden teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Oğuzhan DALKIRAN
Araştırmacı

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz: ☐ Bayan ☐ Erkek
2. Yaşınız:
3. Hizmet yılınız:
4. Öğrenim düzeyiniz: ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora
5. Görev yaptığınız okul:

GÖRÜŞME SORULARI

1-Beden eğitimi dersinin eğitim sistemindeki yeri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

2- Beden eğitimi dersinin ortaöğretim kurumlarının ikinci ve üçüncü sınıflarında seçmeli olarak yer alması hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

3- Beden eğitimi dersi öğretim programı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

4- Ülkemizde beden eğitimi dersinin işlevselliğini kazanması için önerileriniz nelerdir?

EK-3

YÖNERGE

Bu anket, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Yüksek Lisans Programında yürütülmekte olan **Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Dersinin Seçmeli Ders Olarak İşlenmesinin Öğrenciler Gözüyle Değerlendirilmesi** konulu tez çalışmasına ilişkin verilerin bir kısmını toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Anket, ortaöğretimde beden eğitimi dersinin seçmeli olarak işlenmesinin öğrenciler üzerindeki etkisinin tespiti amacına yöneliktir. Anket, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında örneklem grubu olarak belirlenen okullarda öğrenim gören son sınıf öğrencilerine uygulanmaktadır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm anketi dolduran öğrencilere ait kişisel bilgileri; ikinci bölüm ise araştırma ile ilgili soruları kapsamaktadır.

Ankete vereceğiniz gerçekçi ve içtenlikli yanıtlar araştırmaya büyük katkı sağlayacağından, ilginiz ve titizliğiniz için şimdiden teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Oğuzhan DALKIRAN
Araştırmacı

Kişisel Bilgiler

Aşağıdaki sorulara, uygun yere yazarak ve çarpı (X) işareti koyarak cevap veriniz.

1. Cinsiyetiniz: ☐ Bayan ☐ Erkek
2. Yaşınız:
3. Öğrenim gördüğünüz okul:
4. Öğrenim gördüğünüz alan:
5. Beden eğitimi dersini: ☐ Seçmeli olarak alıyorum
☐ Almıyorum/Seçmedim

[illegible]

- Ekleme** istediğiniz görüş;

.....

.....

.....

ÖZGEÇMİŞ

Oğuzhan Dalkıran, 1977 yılında Kastamonu'da doğdu. Anadolu Öğretmen Lisesini bitirdikten sonra 1995 yılında Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okuluna girerek 1999 yılında mezun oldu. 12 yıl boyunca amatör ve profesyonel olarak hentbol sporu ile uğraştı. 2000 yılında Mardin Nusaybin ilçesinde öğretmenlik görevine başladı, halen Ankara Orhan Eren İlköğretim okulunda öğretmenlik görevine devam etmektedir. 2002 yılında askerliğini tamamladı, evli ve bir çocuk babasıdır. Yüksek lisansa devam ettiği süre içerisinde yayınlanmış bir makale ve bir bildiriye sahiptir.